

19-ikén a Giral-kormány. Ez már a vörös katonaságra támaszkodva, ennek a vörös hatalomnak lett az állampolitikai kifejezője. Mindenesetre közvetlen előkészítője volt annak a Caballeros-kormányának, melynek feje még áprilisban kimondta, hogy Spanyolországot vörös köztársasággá teszi. Caballeroval kétségtelesenül a vörösek jutottak teljes uralomra; az ő minisztériumában nemcsak ketten vannak vörösek, hanem *mindnyájan* azok.

A *Revue de Paris* című igen komoly és magas színvonalú folyóirat szeptember 15-iki száma „Spanyol reggel” címen közli egyik levelezője helyszíni tudósítását Madridból. A tudósítást mai számunk negyedik oldalán mi is hozzuk. A levélíró elmondja, hogy a Madrid melletti Casa de Campo körüli parkban hogyan volt szemtanúja egy 250 tagú fogolycsoport kivégzésének. Gépfegyverrel lövöldöztek le őket, aztán egy kocsiartály petróleumot fecskendeztek rájuk, mikor még több olyan is volt a lövöldözők között, aki nem halt meg, csak sebesülten jajgatott. A rájuk lövelt petróleumot azán fölgyjuttatták. Amennyire külső megjelenség szerint látszott, a kivégzett szerencsétlen csoport minden tagja a *kispolgári osztályhoz tartozott*. Egy összetépett ruhája, 15 éves leánya, s több fiatal leány, egy idősebb házaspár, egy térdelő és imádkozó férfi, egy öregasszony, kit 25 éves fia támogatott a karjaiban. — ezek voltak, akik a tudósító előtt különösebben felhűntek.

A kivégzést az a milícia végezte, melyet a Giral-kormány törvényesített. A tudósításról

egy külön jegyzet megemlíti, hogy annak a szigorú valódiságért a szerkesztőség kezességét vállal. Különösen megdöbbentő a tudósításnak az a befejező mondata, hogy az efajta öldöklés mindennap megismétlődik. A lap még hozzáteszi, hogy augusztus 25-ike után a „Paro de l'Ouest”-ben hajták így végre a tömeges kivégzéseket. A foglyokat nem viszik bíróság elé, csak önkényesen letartóztatják, mint gyanúsakat. A miliciások maguknak igénylik a jogot, hogy eljárjanak a kivégzésben, ami mindig a letartóztatás utáni napon következik.

Ez a fegyvertelenre törő vérontás, az az emberégetés, ennek a hatósági rendszerről tett borzalmassága, — ez az, ami Madrid mostani urait a vér és a láng vörös színeibe burkolja. De már nemcsak külső burkolat ez a színrajtuk, hanem belülről kilövellő látvatarlatom.

SZOBROK

feszületek, rózsa-füzérek, plakettek, szentképek stb. legolcsóbb beszerzési forrása

Oberbauer A. Utóda

Magyarország legrégebb templomberendező és zászlókészítő vállalata

Budapest, IV. Váci-utca 41. sz.
Alapítási év 1863. Tel. Aut. 83-3-44.
73 éves cég.

Azért mondjuk ezt az uralmat vörös uralomnak. És hogy a nemzeteket miért hívjuk nemzeteknek, arról is lesz még más alkalommal néhány szavunk.

Fey volt osztrák alkancellárt kizárták az általa alapított Heimwehr-szervezetből

A kizárás Starhemberg herceg kívánalára történt

Bécsből jelentik: Az osztrák politikai életnek rendkívül fontos eseménye a Heimatschutz-szervezetek vezetőinek most folyó értekezlete.

Azt lehetett remélni, hogy az értekezleten közeledés történik Starhemberg herceg és Fey őrnagy, volt alkancellár között, ez azonban nem következett be, sőt az ellentétek még jobban kimélyültek, úgyhogy Feyt és híveit valószínűleg ki is fogják zárni a szervezetből. Az értekezletről csütörtökön este kiadott közlemény hangoztatja, hogy Starhemberg herceg és a Heimatschutz-mozgalom oszthatatlan egységet jelent. Starhemberg a mozgalom feje és csak neki van joga a szervezet nevében beszélni. A közlemény a leghatározottabban elítéli Fey és hívei eljárását és azt mondja, hogy ezzel csak ártanak az ügynek.

Bécsből jelentik: A Heimatschutz-szervezetek vezetősége pénteken újabb tanácskozásra jött össze, hogy ismét Fey őrnagy, volt alkancellár és társai ügyével foglalkozzék. A tanácskozás éjfélig tartott. Annak eredményeként Feyt és híveit kizárták a Heimwehrből. Az indokolás az volt, hogy Fey és társai bomlasztó tevékenysége veszélyezteti a Heimwehr egységét.

A szovjet mérgezőgáz-kísérletei háromszáz politikai foglyon

Párizsból jelentik: A Jour közli Rikov volt cári tábornok „szovjetképeit”. Rikov tábornok parasztláruhában hosszabb időt töltött a Szovjet-unió területén és most részletesen beszámol tapasztalatairól. Elmondja, hogy hosszabb időt töltött a chabarovszki gyűjtőtábor mellett. A táborban a politikai foglyok megszámlálhatatlan ezrei sanyalódnak állatnál is keserveőbb sorsban. Egy napon katonai bizottság jelent meg a gyűjtőtáborban. A bizottság, amely vegyészektől és orvosoktól állott, különböző új-

fajta mérgezőgázokból tartott „főpróbát” a politikai foglyokon. Röviddel később több mint háromszáz foglyot súlyos mérgezőszél rabkórházba kellett szállítani. Ezek a szerencsétlenek — írja Rikov — egész életükre el vannak látva.

Szovjet-Oroszország — írja ezután Rikov — hallatlan erőfeszítéseket tesz hadseregének minél tökéletesebb kiépítése érdekében. Százyolevanmillió embert tervszerűen készítenek elő a világpusztításra.

CSIKÓK

Írta: Asgúhy Erzsébet

Dülledten terpeszkedett az Izdenczy-kuria a tapolymenti gazos domboldalon. Mohával bélelt mélyenülő ablakai vaksin hunyorgattak, csikorgó ajtaján sötétlen csapódott ki dohos lehellet.

Hátát nekivette a rozszant kerítésnek, hunyorgó szemmel nézte a felhők rohanását Izdenczy Palkó. Kusza ősz szakállán s torzonborz ostokén a megragadt szalmaszálak bujkálva játszottak a tavaszi nappal. Mozdulatlanul furdott a fényben. Jól esett az istállószagu füledtél után friss meleggel itatni a testét.

— Palku, itt az ebéd! — kiáltotta Ondrej s kitétte a tálat a tornác párkányára.

Izdenczy Palkó nem mozdult. Mindegy volt, elhül-e a puliszka vagy sem. Nemesvágásu, ráncos arcát csak akkor fordította el a napól, mikor az már régen eltűnt egy sűrű felhő mögött.

Lassu, csoszogó léptekkel megindult a cseréptál felé. Óvatosan felnyult érte a külső párkányra, mert a tornácra be nem tette volna a ábat többé, mióta lakást cseréltek Ondrejjel.

Egykedvűen kanalazta az izetlen ebédet. Utána előszedte agyonszitt tajtékipáját és rárujtot.

Puhán libbenő hullámos karikák törtek felgyegy-mélyrehozott pöffénés után. Tempósan izitt. A gyomverte lépcső alján ülve változatlan göggel fujta maga elé a füstöt, akárcsak innakidején a hamályos-hüvös boltívek alatt.

Nem is hozott el onnan magával a pipáján kívül semmi egyebet. Ez is csak úgy maradt ott megszokásból a foga között, amint utóljára kilépett az ajtón.

Meg se rezdült belé.

Csak a szemevillanása sötétedett egy viharos árnyalással, mikor uri nyugalomban megzavarták:

— Pan velkomozsni — jelentette Ondrej kissé kényelmetlenül vakargatva fejét — hát megvettem volna a házat... meg a kertet és a gyümölcsöst.

— Vigyen el az ördög, Ondrej, — dörmögte a pipája mögül.

— Meg azt a kis szántót az erdő alján.

— Aha... — dünyögött.

— Gondoltam, ha már ellicitálják, mégis csak jobb, ha én...

— No ha megvetted, ülj bele, — mondta s azzal kifordult az ajtón. A lépcső tetején még egyszer visszazérett:

— A lovakat is te vetted meg? — kérdezte és megállt egy percre.

— Hát már csak megvettem azokat is — fészengett Ondrej — olcsón árverelték...

— De a két sárgát nem kapod a kezéd alá, ha addig élsz is — kiáltott Izdenczy Palkó, azzal megfordult s beköltözött egyenesen az istállóba.

Ott is maradt aztán, s teremtet lélek a két sárgának még a közelébe se férhetett. Ugy elgondozta, kente-fente, fényesítette őket, hogy nem ártott azoknak az igába fogás se. Ondrej nem nagyon bánta még örült is neki, hiszen ha egyébhez nem löhöz aztán igazán értett a pan Palku. A szerepcserét hamarosan megszok-

ták s ha pan Palku felhuzta ócska szarvasbőr keztüit s felült a lovak mögé, még büszkélkedett is vele az új gazda.

— Gyü Szellő, gyü Lepke! — eresztette meg a gyeplőt Izdenczy Palkó s könnyesen suhintott hozzá csámpás kócmadzag ostorával, mintha csak régi Eszterházy kocsijának bakján ült volna...

De lassanként megint csak megváltozott minden. Újra fordult egyet a világ s már Ondrej se találta meg benne olyan könnyen a helyét, mint régen. Tegnapról mára új urak nőttek s új hatalmak bolygatták a régi rendet. Ondrej egy napon azon vette magát észre, hogy a fedelen kívül alig maradt egyebe. Csak a két sárgát dugdosták, mentették, ameddig lehetett, míg egy újabb adóbehajtásnál azokra is rákerült a sor.

De Izdenczy Palkó nem akart megválni tőlük. Átfogta a nyakukat, belekapaszkodott a sörényükbe, úgy kellett erővel visszafogni, hogy behajthassák őket a városba. Akkor meg utánuk szökött és ott térfertgett szüntelen a nyomukban, míg csak a csendörök haza nem zavarták.

Ettől a naptól kezdve nem lehetett szavát hallani Izdenczy Palkónak. Addig se volt nagyon beszédes, de azontul meg végképpen elnémult. Hiába szólongatták a falubeliek:

— Na Palku, hova tetted a két sárgát?

— Csak nem szöktek meg tőled?

— Igaz-e, hogy eladtad őket a zsidóknak...

Palkóból nem lehetett a szót kicsalni. Csak ült naphosszat maga elé meredten s ha volt

Gömbös Gyula magyar miniszterelnök ismét megkezdte hivatali működését

Budapestről jelentik: Valamennyi lap közli azt a politikai körökből eredő értesülést, hogy Gömbös Gyula miniszterelnök nem várja be október 15-én lejáró szabadsága végét. Már a hónap tizedikén vagy tizenegyedikén hazautazik és átveszi hivatala vezetését.

Görögország népe ünnepli új nemzeti kormányát

Athénből jelentik: Pénteken háromszáz-ezer főnyi tömeg ünnepelte a nemzeti kormány megalakulását. A várost fellobogózták és Metaxas miniszterelnök beszédet intézett a néphez, amelyben kijelentette, hogy a kormány a rendiség alapján szervezi meg az országot. Ezen az alapon a gazdasági élet gyorsan megtalálja belső egyensúlyát, ami az ország politikai életében is meghozza a nyugalmat.

Egy francia gyarmatváros tüntetett elmozdított polgármestere mellett

Összeütközés a lakosság és a katonaság között

Párizsból jelentik: Guadalupe francia gyarmat kormányzója elmozdította állásából San Louis város polgármesterét. Intézkedését nem indokolta meg és mikor a polgárság tiltakozó tüntetést rendezett polgármestere elmozdítása miatt, fegyveres katonák támadtak a tüntetőkre. Sok halott és súlyos sebesült maradt az összeütközés színhelyén. A kormányzó visszatartott minden táviratot, amelyben a párizsi kormány elé terjesztette panaszát San Louis városa. Pénteken egy gőzös szikratávirója jelentette az eseményeket, amelyek szigorú vizsgálatát rendelte el a francia kormány.

mivel, megtömté a pipáját.

Most még egy utolsót szippantott belőle, aztán hirtelen felszegte fejét a száguldó felhők irányába. Remegő ujjakkal kotorta ki pipájából a maradék dohányt és zsebrevágva, siető léptekkel megindult a korema felé.

Izgatottan nyitott be az ajtón. Rámutatott az egyik pálinkás üvegre s egyszerre két decit hajtott fel belőle. Aztán nyugtalanul motozva előhúzott a zsebéből egy kőmadzagot s az elnyűtt szarvasbőr kezlyűt. Gondosan felhuzta a kezére, a madzagot rákötözte egy székre s megfogva a két végét, hangos csettintéssel felpattant az asztal tetejére. Onnan noszogatta, csitította képzeletbeli táltosait, mintha nem bírna már ficáncoló, tüzes erejűkkel.

Megdöbönt kíváncsisággal sereglették körül a parasztok. Majd nyers nevetés közt evődni kezdtek veje.

— Na mi az, Palku, talán visszakerültek a sárgák?

— Két venzebe az már, eleresztheted a gyepfőszárat!

— Óreg löert nem fizetnek vámot... — szólongattak ingerkedve. De Izdeuczy Palkó fel se vette a gunyolódást. Arcán valami földöntúli ragyogás tüzelt, szinte megduzzadtak tőle vánnyadt izmai. Szeme kigyúlt s egyszerre csak megszólalt halk, eszelős szóval. Mint aki nagy titkot árul el, úgy sugta évek óta berozsdált hangjával a többiek felé.

— Piatai csikók már ezek... Brősek. Hiszen a Lepke megfiadzott!

S ködbevesző tekintettel tavol mezők árán lehajította, üzte őket egy szebb jövő felé.

TÉNY, HOGY

a tudomány nem talált szert, hogy újra haj nőjjon, ha az egyszer kihullott. De talált olyan szert, amely megakadályozza a hajhullást. Ez a szer a TRILYSIN, a tudományos készítmény, amely megerősíti a hajhagymákat és azokat megfelelő táplálékkal látja el!



A Népszövetség körében élénk érdeklődést keltett a francia miniszterelnök világgazdasági terve

A teljes szabadforgalom visszaállítása. — A filmek kérdése a Népszövetség társadalmi bizottságában

Genfből jelentik: Itteni népszövetségi köröket foglalkoztat Blum francia miniszterelnöknek a világgazdaság megnyugtatósa érdekében indított kezdeményezéseivel. A jólétesültek úgy tudják, hogy a világgazdasági értekezleten Blum olyan tervvel áll elő, amely fel akarja oldani a nemzetközi kereskedelem béklyóit, megszüntetni a vámokat a valutaforgalmi és fizetési

koriátózasokat. Ezek helyett a teljes szabadforgalom elve megvalósítását akarja.

Genfből jelentik: A népszövetségi közgyűlésen a társadalmi kérdések bizottságában gróf Apponyi Albertné elnöknő érdekes előadást tartott a gyermekvédelemről és az emberbaráti kérdésekről. Több fontos gondolatot vetett fel, majd részletesen kitért arra, hogy gyermeknevelés és a gyermekek jellemfejlesztése céljából milyen nagy jelentőségűnek tartja a helyes tanú és szellemi filmek, ezzel szemben mennyi zűlések előidézői a rossz filmek és olvasmányok.

A locarnoi értekezlet ügyében Blum és Eden tárgyalásai nem vezettek eredményre

Párizsból jelentik: A locarnoi értekezlet ügyét — a francia sajtó szerint — Blum tárgyalásai nem vitték előbbre. Véleményük szerint Genfben a halogatás politikáját üzik. Angliának semmi sem sürgős. A Matin genfi tudósítója megállapította, hogy Blum és Eden tárgyalásai nem vezettek eredményre, csupán csak egyes kérdések pontosabb körvonalazására szorítottak.

Togal
gyorsan és biztosan hat
RHEUMA / KÖSZVÉNY
ISIASZ, GRIPPA, IDEG- ÉS FEJFAJÁS
és minden más hűléses megbetegedésnél
Idült esetekben is meglapó eredmények!
A Togal kiküszöböli a szervezetből
a káros bomlási termékeket.
Csináljon egy komoly Togal-kurát.
Gyógyszerárakban és Drogériákban.



Párizsi falragaszok, amelyek a bolsevizmus veszedelmétől óvják a népet.

Franciaországban is egyre tisztábban látják azt a nagy veszedelmet, amelyet a moszkvai bolsevizmus elterjedése jelent. A napokban plakátok jelentek meg az utcákon a következő felirattal: „Mozgósítsát! Franciák! akarjátok-e ezt a felhívást újból látni falaitokon? Akarjátok-e azt a háborút, amit Moszkva készít elő számotokra? Ti béket akartok otthonaitoknak és boldogságot gyermekeiteknek. Moszkva ellene tör ennek. Védekeznünk kell Moszkvával szemben! Kövessétek La Rouquet! Gyülekezzetek a francia szociálisták táborában!”

Megdöbentő számok a spanyolorsági veszteséglistáról:

Öt püspök, négyezer pap, művészek, írók, tudósok vértanuhalála a testvérháború poklában

A moroni szépségkirálynő, egy minden ízében romlott és szadisztikus indulatoktól megtévelyült bestia gaztettei

Barcelonában száznyolcvan, Madridban ötven templomot romboltak szét és gyújtottak fel a vörösek és az anarhisták. Az örület és a téboly pokoli tobzódása

Közel három hónapja tombol immár az öldöklő testvérháború Spanyolországban és ki tudná megmondani, hogy mikor ér véget ez a pokoli szörnyűség, meddig tartanak a borzalmas vérengzések és kegyetlenkedések, a templomdúlások, a műrekek és történelmi emlékek vandál rombolása és megsemmisítése.

A kegyetlen és elkeseredett harc nemcsak a tűzbe és vérebeborított harcvonalakon dúl, ahol több mint nyolcvanezer ember halt, mutatja eddig a legrémesebb testvérháború útját, hanem a frontmögött, a „hinterlandban” is szörnyűséges dolgok történnek. A spanyol földnek azokon a területein, ahol még ebben a percben bolsevista terror és a vértagyasztó, fekete-löbögős anarchia parancsol élet és halál fölött, olyan perverz és olyan bestiális kegyetlenkedések és tömegmészárlások történnek, amilyenekre talán sohasem volt példa a nemzetek történetében.

Itt, a „hinterlandban” főként az értelmiségi osztályhoz tartozókra, püspökökre, papokra, szerzetesekre, polgári politikusokra, művészekre, újságírókra és általában az intellektuelekre veti magát a vérontástól lerészegedett, őrjöngő és romboló bolsevista terror és anarchista rémuralom.

Egyedül Katalonia területén négyezer papot és szerzetest gyilkoltak le a bolsevisták és öt püspök: a iáen-i, larida-i, segovia-i, siguenza-i és barbastro-i püspök osztozott papjai sorsával a vértanu-halálban.

Állati kegyetlenkedéssel kínozták halálra a szerencsétleneket.

Egy püspök, aki máglyahalált halt és egy másik, akit elevenen feldaraboltak.

A siguenza-i püspököt például elevenen máglyára kötötték és elégették, a iáen-i püspök testét mészárosbárdal darabokra vágták és szintén tűzre vetették.

Szívtéptő és vérlázító sorsuk van azoknak a szerencsétlen és egyszerű szerzeteseknek is, akiknek Spanyolország tulajdonképpen a kultúráját és civilizációját köszönheti. Körülbelül nyolcszáz dominikánus-barát élt Spanyolországban; azok, akik nem menekültek el közülük a polgárháború kitörésekor, ma a félelmetes madridi és valenciai börtönökben sínylődnek és kevesen látják meg e rab szerzetesek közül a napvilágot.

Barcelonában a Szent Garvasius-kollegium öt páterét gyilkolták le bestiális kínzások után a bolsevisták.

Sant Ilarionban agyonlőtték egy dominikánus szerzetest.

Meggyilkolták a világhírű jezsuita kémikust. — Az iskolatestvérek tömeges lemészárlása.

Rendeteg halottja van a jezsuita rendnek: a rend barcelonai kollégiumának világhírű kémikusát, P. Eduardo Vitoriat is legyilkolták többek között.

Az iskolatestvérek rendjének sorsa így bontakozik ki egy Rómába érkezett jelentésből:

A rend százhusz spanyolorsági iskoláját harminckétezer diák látogatta.

A Barcelona közelében lévő Buena Nova helységben, a rendházat feldúlták és megszállták a kommunisták és hét szerzetest kivégeztek.

A rendház többi tagjainak sorsa jelenleg ismeretlen... Moncadában — szintén Barcelona mellett — hasonlóképpen jártak el a kommunisták és

öt iskolatestvért négy papot és negyven laikus testvért mészároltak le Madridban is számos iskolatestvért kivégeztek. Grignonban tíz iskolatestvért meggyilkoltak és ötvannegyvet kínoztak meg, egyiket-másikat súlyosan megsebesítve. A San Saloni vérfüdünek öt iskolatestvér áldozata van.

Előbb félholtra kínozzák s csak azután végzik ki a szerzeteseket.

Nem különb a sorsa a passzionista- és karmelita-rendi szerzeteseknek sem. Daimielben, ahol a szerzetesrend anyaháza áll,

A bestiális „szépségkirálynő” felbujtja az őrjöngő csöcseléket és meggyalázzák Szent Klára kolostorát

Amint P. Gabona a terroristanók démoni rémtetteiről mond, azt a Seculo című portugál újság tudósítása egészíti ki: a lap megdöbentő dolgokat mond el a moroni „szépségkirálynő”, egy minden ízében romlott és kegyetlen, szadisztikus indulatoktól megtévelyült bestia gaztetteiről. „Moron kisasszony” — mert általánosságban csak így ismerik — rendkívül szuggesztív hatással van a kommunista párt vezetőire és minden tervének, minden ötletének szabad érvényesülést engednek. Ez a nő játszotta a főszerepet a Szent Klára-kolostor feldúlásánál és meggyalázásánál is, amikor egy vérszomjas terrorbanda és dühödtt csöcselék élén betört a kolostorba s a templomba menekült apácákat arra kényszerítette, hogy vonuljon mind-

harmincegy szerzetest kínoztak félholtra s aztán valamennyit agyonlőtték.

A mezitlábás karmelita-barátok római generálisát kerülő úton arról értesítették, hogy a barcelonai rendház tagjait egytől-egyig lemészárolták.

A kolostor priorja s a prior tizenegy rendtársa esett a bolsevista terror áldozatául.

Írók, művészek és tudósok az áldozatok között. — Munkában a különleges „halálbrigádok.”

A Lutzernben megjelenő Vaterland című lap megdöbentő névsort közöl azokról az ismert spanyol intellektuelekről, akiket a bolsevisták lemészároltak. Ezek között van Ramiro de Maeztu, az előkelő kulturfilozófus és költő, Ilyacinto Benavente, a kiváló drámaíró, a vígjátékíró, Quintero és Zuloaga, a festőművész. Valamennyiüket legyilkolták, ugyanakkor, amikor a kormányssajtó azt merészelté állítani, hogy a spanyol főváros „a közbiztonság és a rend békés képét mutatja.” Különben is Madridban éppen olyan rémségek játszódnak le, mint Barcelonában és éjszakánként legkevesebb kétszáz embert gyilkolnak le. Egy spanyolorsági francia menekült nyilatkozott a párizsi Temps-ben és kijelentette, hogy különleges halálbrigádok működnek, akik szemeláttára tizenhét szerzetest gyilkoltak meg. A vallásellenes mozgalom a sajtónak tudható be, mert a bolsevistakezekbe került napisajtó képtelen és aljas rágalomokkal izgatja a tömegeket az egyház és a papság ellen.

Lángokban állanak a feldúlt templomok. Apáca holttestén tanulnak célbalőni az utcagyerekek.

A barcelonai angolnyelvű katolikusok lelkivigasztalója volt Pater Gabana, aki most a Londonban megjelenő Universe című lapban a spanyolorsági bolsevista tömegmészárlásokról és vérengzésekről így ír:

„Minden borzalom, amit a sajtó a barcelonai eseményekről jelent — az utolsó betűig igaz. Egyáltalában: lehetetlenség szavakba foglalni az eseményeket s a legborzalmasabb dolgokról nem is beszélnek a tudósítások. Véletlenségből láttam a szalezianusok feldúlt kolostorát; az apácákat állati kegyetlenséggel kínozták meg. Egyeseknek a szemét is kidöfték.

A legrettenetesebb mégis a terroristanók kegyetlenkedése; hihetetlen tettekre, szörnyűséges cselekedetekre ragadtatják magukat. Gyermeket is felszerelnek és fegyverrel láttnak el s gaztettekre biztatják őket.

Láttam, amint egy sereg utcagyerek egy apáca holttestét célpontnak állította fel az utcán és arra lövöldöztek.”

egyik külön, a maga cellájába és fogadjon „látogatókat”.

Az apácák, számszerint huszonnyolcan, leírhatatlan kínzásoknak és meggyalázásoknak estek áldozatául és ez a vörös bestia sorra látogatva a cellákat, még tüzelte és szította az állati indulatok fekevesztett tombolását.

Hozzá tartoznak ehhez a pokoli testvérháborúhoz, természetesen, a templomdúlások, holttestgyalázások és gyújtogatások őrdögi tüzei is

Barcelonában száznyolcvan, Madridban ötven templomot gyújtottak fel, vagy romboltak le a vörösek.

Idetartozik még a szentek szobrainak és számos keyképnek a meggyalázása és megsemmisítése.

(Tudósításunk folytatása a 6-ik oldalon)

Ma már mindenki elismeri, hogy ruhafestést, vegytisztítást

Telefonszám: 13.

Szőrmefestést is vállalunk.

a legtökéletesebben készíti
Oradea, Tache Ionescu 13.

MOKOS

Fiók: Str. A. Iancu 2.

Madridból már csak egy vasútvonalon van kiút Barcelona felé

A moszkvai követ a csütörtöki parlamenti ülésen. Kormányválság a spanyol vöröseknel

Párizsból jelentik: A spanyol nemzeti csapatok úgy északon, mint délen folytonosan haladnak előre. Délen a Toledo és Madrid közötti területen elfoglalták Santa Cruz de Retamares helységet, s ezzel elzárták Madrid vasútvonalát Valencia és Cartagena felé. Még csak egy vonala van, a Barcelona felé vivő keleti vasút.

Madrid ostromára Franco tábornok százötvenezer főnyi sereget szervezett össze, melyet kétszáz hadirepülőgép támogat.

A sevillai rádió a madridi hírszolgálat megbízhatóságának a jellemzésére fölemlíti, hogy a madridi rádió ugyanakkor halálhírelt közölte Franco tábornoknak, mikor őt Burgosban nemzeti államfőnek nyilvánították. Ugyancsak a sevillai rádió közli, hogy a római spanyol követ lemondott ez állásáról, s a helyébe lépő első követtségi tanácsos a burgosi kormányhoz tett hűségnyilatkozatot. Vele együtt az egész követtség a burgosi nemzeti kormányt ismerte el törvényes legfőbb hatóságának.

A Caballero-kormány által csütörtökre összehívott parlamenti ülésről már jelentettük, hogy azon körülbelül csak százán vettek részt a 473 parlamenti tag közül. Ez a száz ember Caballero személyes híveiből teletelt. A távolmaradottak közül sok a legyilkolt és az elmenekült. Vannak azonban többen olyanok, akik Azana vagy Martínez Barrio pártjához tartoznak, de az újabb kormányzást nem hajlandók támogatni. Ezek mind hiányoztak a parlamenti ülésről. Ellenben

mindvégig jelen volt a parlament ülésén Rosenberg moszkvai szovjet nagykövet, nem is a diplomaták páholyában, hanem lenn az ülésteremben.

A Havas-ügynökség barcelonai tudósítója helyszíni közlést ad az ottani állapotokról. A katalán tartomány fővárosa fekete és vörös zászlókkal, s katonákkal van tele. Minden kirakatban térkép van a hadállásokról és sok közönség áll a térképek előtt. A nemzeti csapatok talavari győzelme óta a közhangulat az, hogy Madrid sorsa megpecsételődött. A közönséget azonban Madrid már nem érdekli. Ellenben biztatják magukat, hogy Katalánia ellen tud állani a nemzeti csapatoknak, s hogy ez a tartomány bevehetetlen. A foglyokat a kikötőkben levő hajókon tartják, s naponként kivégzésekkel tizedelik őket. A barcelonai rádió naponként franciányelvű előadásokat tart, s a francia munkásságot biztatja a kommunizmus ügyéhez való csatlakozásra.

Azana a Földközi-tenger egyik szigetén.

Párizsból jelentik: Burgosi értesítés szerint Azana a Földközi-tenger egyik szigetére menekült. Madridban kormányválság van. A kommunista José Diag elnökségével alakult meg az új kormány.

A malagai dán konzul Gibraltárba menekült. Tömegesen végzik ki Malagában a túszoikat.

Gibraltárból jelentik: Az idemenekült malagai dán konzul borzalmas dolgokat mond el a malagai rémuralomról. Malagában teljesen felborult a rend. Anarchisták és kommunisták ragadtak magukhoz minden hatalmat és elképzelhetetlen kegyetlenkedéseket visznek véghez. Ha megjelennek a város fölött a nemzeti csapatok repülőgépei a túszoik tömeges kivégzésével felelnek a látogatásra. Vasárnap 120, hétfőn 79, szerdán 36, csütörtökön 150 túszt végeztek ki. Ezek közül a legtöbbet agyonlőtték. Halálos ítéletet mondtak a dán konzul fejére is, annak azonban az utolsó pillanatban sikerült Gibraltárba menekülnie.

Ovassátok és terjesszétok a Magyar Lapok-at!



Csehszlovákia szintén csökkenti a pénzértéket

Tizenhat százalékos csökkentést terveznek. — Izgalmas viták folynak a kérdésben a kormány és az iparos párt között. — A Nemzeti Banknak is ellenvetései vannak

Prágából jelentik: A péntek esti minisztertanács utasította a miniszterközi gazdasági bizottságot, kísérelje figyelemmel egyes államok értékcsökkentésének hatását Csehszlovákia valutaviszonyaira. — Együttállapítsa meg, hogy milyen mértékben és milyen irányban szükségesek az idevonatkozó intézkedések. Beavatott körök véleménye szerint a minisztertanács a cseh korona értékcsökkentését vette tervbe. Ez az értékcsökkentés nem haladna túl a tizenhat százalékot.

Az éjjeli órákban a minisztertanács szombatra halasztotta a döntést.

Prágából jelentik: A cseh korona aláértékelésének elhatározása, ami a péntek esti órákban már befejezett ténynek volt tekinthető, késő éjjel halasztást szenvedett. A péntek esti minisztertanács a nemzetközi valutaviszonyok tanulmányozására vonatkozó elhatározás után a cseh korona aláértékelés felől is tárgyalni kezdett. Előbb bizonyos egyértelműség mutatkozott e terv tekintetében. Éjjel körül azonban az a hír terjedt el, hogy a kormány iparospárti tagjai mind több kifogást támasztanak a pénz-aláértékelés terve ellen. Noha a kormánykoalíció többi tagja egyhangulag a pénz-aláértékelés mellett vélekedett,

az iparospártot óránként tartó heves

rbeszélésekkel sem lehetett más be-látásra bírni.

A minisztertanács végül is eredménytelenül oszlott szét és a döntést szombatra halasztották.

Politikai körök véleménye szerint a kormány minden bizonnyal rövidesen keresztül viszi a csehszlovákia értékcsökkentésének elfogadását.

Benes az értékcsökkentés mellett.

A minisztertanács ülését napokig tartó izgalmas vita előzte meg a kormány és a jegybank között. A tárgyalásokat maga Benes vezette. Csütörtökön Hodzsa miniszterelnök és Kalfus miniszter jelentést tettek a köztársasági elnöknek, pénteken délelőtt pedig Englis bankkormányzó tette meg jelentését. Az elnök minden tekintélyét latba veti, hogy a kormány tagjait közös véleményre bírja, miután kijelentette saját szilárd álláspontját a csehszlovákia aláértékelése mellett. Ilyenformán alig két év után újra sor kerül a csehszlovákia értékének csökkentésére.

Hivatalos körök közlése szerint az értékcsökkentés nem tizenhat százalékos lesz, hanem tizenhat és kétharmad százalékos. Az új valutatörvény terve szerint a csehszlovákia aranytartalma 31 milligramm szin-arany lesz az eddigi 44.58 milligramm szin-arany szemben.

Nem szüntetik meg a ciucsanmartini katolikus iskolát

A minisztérium állandó tanácsa Gyárfás Elemér bizonyítékai alapján az ügyet levette a napirendről. — A ciucsanmartini katolikus iskola ügye a közoktatásügyi minisztérium állandó tanácsa előtt

Bucuresti. Saját tud. A ciucsanmartini revizor egyebek között az évszázados multu és gyönyörű emeletes épületben elhelyezett ciucsanmartini katolikus elemi iskolát is megszüntetendőnek ítélte és javaslatot tett a minisztériumnak az iskola nyilvánossági jogának a megvonása iránt.

Az ügyet pénteken délután tárgyalta a minisztérium állandó tanácsa, amelynek az

iskolafenntartó püspökséget Gyárfás Elemér szenátor képviselte, aki igazolta, hogy az iskolafenntartó gondosan pótolta a revizor által felhozott összes hiányokat s minden áldozatot meghozott az iskola kifogástalan felszerelése érdekében. Az állandó tanács az előterjesztett bizonyítékok alapján az ügyet levette a napirendről s ezzel — egyelőre elhárult a megszüntetés veszélye az ősi iskola felől.

(Tudósításunk folytatása a negyedik oldalról)

Gépfegyvertűzzel halomra gyilkolják az ártatlan polgárokat, majd petróleummal lelocsolják és felgyújtják a halottak és sebesültek tömegét

A „Revue de Paris” munkatársa most tért haza Spanyolországból s lapjának legutóbbi számában ezt a megrendítő tudósítást írja a spanyolországi borzalmakról:

„Reggel kilenc órakor elindulok, hogy sérárt tegyek a Casa de Campoban, a szép városi parkban, amely Madrid nyugati részén fekszik, alig ötszáz lépésre a kormánypalotától. Tűző nyári nap van s a parkon át vezető fasorban rohamcsapatok tagjaival s a férfi és női milícia fegyveres csoportjaival találkozom. A foglyokat szokták itt átvenni és továbbkísérni. A forradalom óta a kertét úgy is nevezik: a foglyok parkja. Csakhamar egy tisztásra érek, amelynek közepén egy körülbelül húsz méter átmérőjű, kiszáradt vízmedence terjeszkedik, vasráccsal bekerítve. A medencében kétszáz-kétszázötven ember áll szorongva egymás mellett, mint egy nyáj, amelyet valami karámba tereltek. Ruházatukról, külsejükről, ruhájuk után ítélve, mindnyájan a kispolgári osztályhoz tartoznak. Feltűnik közöttük egy tizenöt-tizenhat éves fiatal leány élénk zöld ruhájában, amely rongyokban lóg le róla. Ő maga az anyja térdét öleli át. Mellette egy ötven évesnek látszó házaspár áll, egymást szorosan átölelve, a nő fejét a férfi vállára hajítja. A csoport szélén egy férfi térdel, mintha esőndesen imádkozna, feldult, égnek fordított arccal. Egy öregebb, előkeőbb külsejű hölgy egy huszonöt éves fiatalember karjába kapaszkodik, bizonyosan a fia lehet. Az összezsúfolt csoportból elnyomott sóhajtás, zürzavaros, halk beszélgetés, csendes síránkozás zaja hallatszik.

A tömeg halálordítása túlharsogja a gépfegyverek ropogását.

A betonmedence körülbelül kétféle méter mély, körülötte tizenöt-husz fegyveres munkás és munkásnő ácsorog. Egyesek közülük a felkőralakú alacsony lejtőn üldögélnék, mely a medencét körülveszi. A medencében várakozó tömegből egyszerre felfedezik azt a két gépfegyvert, amely ott állt ponyvával letakarva, ott-hat méternyire a medence kerítésétől s amelyről most egyszerre lehúzták a ponyvát. Pár pillanat múlva irtózatossá válik a tömegből. A rémület és fájdalom szörnyű hangjai reszkettetik meg a levegőt. Mire föleszmélek, a két gépfegyver már kattog is. Az első, aki a golyótól találva összeomlik, a térdező, imádkozó férfi. Elborzadva fordulok el egy pillanatra a szörnyű látványtól. A gépfegyverek szakadatlanul kattognak, a tömeg halálordításaitól túlharsogva. Talán öppercig tart az egész, közben folyton hallom az áldozatok kétségbeesett esengését: Kegyelem, kegyelem, az Isten szerelmére! Mire szememmel föllemelem, a medencében egy összeomlott, egymásba rogyott hullatömeg fetreng. Halottak és sebesültek. A vér petakzik mindenünnen. A fiatal kisleány még nem halt meg, zöld ruhájában, vékony hangjával az örület hangján sikoltoz. A mili-

cia tagjai, nők és férfiak, állati közömbösséggel nézik az egészet.

Petróleummal locsolják le és felgyújtják az eleveneket és holtakat.

A gépfegyver-sortűz most megszakad Campsa, campsa! — kiáltják a milicisták s a fák alól egy öntözőcsiszternával ellátott autóbussz kanyarodik elő. Egy hatalmas petróleum-tank, sárga-vörös bádorgán az állam címerével. Gyorsan félfordulatot csinál és odafarol a medence közelségébe. Három katona megragadja a gumicsövet, mellyel a tank tartalmát ki szokták üríteni és egyszerre zuhogó petróleumzöngőt árasztanak a medencében fekvő halottakra és sebesültekre. Ujra irtózatossá válik a tömeghez lép. Nem bírom elviseelni a látványt s tántorgó léptekkel mintegy száz méternyire eltávolodom. Ott-hat méternyi magas lángok csapnak föl a medence fölött. Az ordítás, a fájdalom üvöltése egyre halkabban, de még mindig hallatszik. Az égő petróleum s az égő ruha és hulla szagától majdnem elájulok. A verejték szinte szakad rólam, minden tagom reszket, alig bírok tovább vánszorogni. Azt mondják, hogy ez a tömeggyilkolás mindennapos dolog itt, ugyanabban a medencében, csak a legyilkolt áldozatok száma változik...

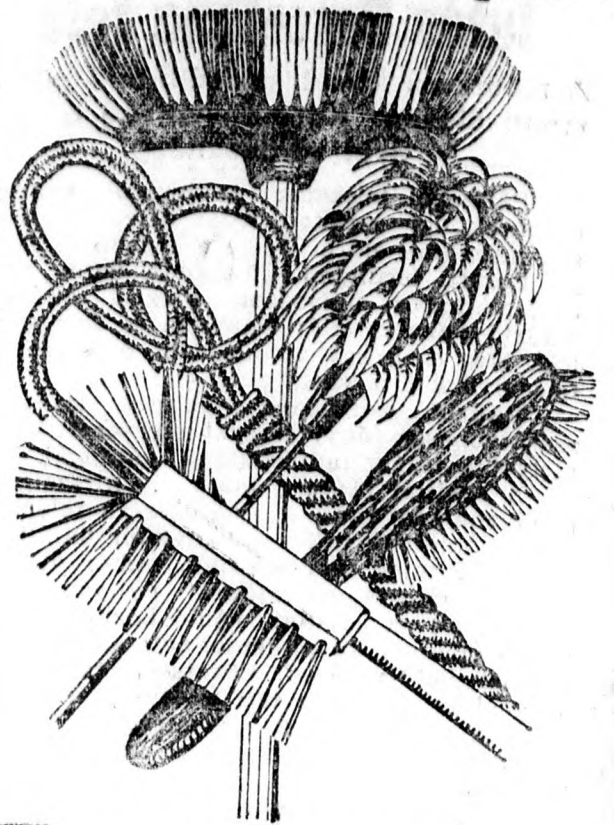
Hogyan lehetséges, hogy ilyen békés országban, mely a világháborút és a gazdasági válságot átvészelte, ilyen pokol támadt?

A válasz nem egyszerű. A spanyolok vad szenvedélyessége bizonyos dolgokat megmagyaráz. Döntőbb ok viszont a spanyol vezetőségek könnyelműsége és lelkiismeretlensége, amellyel lezüllesztették az alsóbb néposztályt. Ezt a helyzetet használta ki a moszkvai Kominintern, amikor elhatározta, hogy „megmenti” a spanyol proletariátust. Az optimisztikus szabadelvű-humanista tanok, melyek szerint az ember nem bűnös, hanem jószágokkal van telítve, évszázadok óta, nem kapott ilyen világos és döntőrejtű cáfolatot, mint Spanyolországban és azok, akik a katolicizmusnak, az ördögi rossz létezéséről való fogalmát eddig babonának gúnyolták, talán kijózanodnak a spanyol események hatása alatt.

Spanyolország a szemünk láttára igazolja a szabadelvű humanizmus és a marxista kommunizmus kétségbevonhatatlan csodáját!

Ruhák festését és vegytisztítását
a legjobb kivitelben **VÉGH** ruhafestőgyár
olcsón vállalja Oradea

A nagy takarítás pénztakarítás, ha szükségletér



Havranek-nél
Bulevardul Regele Ferdinand 12
szerzi be.

70 éves cég. Saját műhely.

Kölyökágyú és mellényzsebgeppuska

Most van harmincéves fordulója annak, hogy John Moses Browning az első mellényzsebben hordható önműködő pisztolyt elkészítette. A fegyvergyáros Amerikából került át Belgiumba, ott állította össze még 1900-ban első automata pisztolyát, amelyet nyomon követett a „kis-Browning”, amely lényegesen kisebb és kevesebb volt az 1900-as modellu bányájánál. Az „öccs” mindössze harminchat dekát nyomott. A zseniális Browning ugyanis új fegyverénél lehetőleg mindent leegyszerűsített. A játékeszként ható kis fegyver mégis hét töltényt tartalmazott a magazinban és másodperc alatt egyetlen nyomásra kiröpült csővéből egymásután mind a hét gyilkos hatású lövedék. Browning egészen új kalibert alkalmazott az újfajta pisztolyánál, az Amerikában használatos hüvelyk mérték egynegyedét választotta a pisztoly köbméretéért, melyet azután 0.25 kaliberrel jelölt és amelynek a métermértékben a 6.35 milliméteres ürméret felel meg.

Browning újfajta pisztolya nagy mellényzseb-önműködő pisztolydivatot teremtett, a fegyvergyárak egyre-másra dobták piacra a különböző szerkezetű automata fegyvereket, amelyek azonban mind-mind erre az egyszerű acélköpenyes 0.25 ürméretű töltényre készültek. 1906-ban, a békevilágban még nem volt talán sehol Európában fegyvervásárlási engedély-kényszer, bárki vásárolhatott pisztolyt, ha kedve tartotta, akár a fegyverkereskedésekből, akár pedig a vasárnap-üzletekben, amelyek a békevilágban ugyancsak nagy fegyverkészlettel rendelkeztek.

Ezek az apró kis fegyverek persze korántsem voltak olyan hatásosak, mint az azelőtt használatos 9—12 milliméteres „kölyökágyúk”, acélköpenyes lövedékük általában könnyen gyógyuló sebet okozott; talán humanus célja is volt John Moses Browningnak, amikor harminc évvel ezelőtt ezt az újfajta pisztolyt megtervezte. A nagy világháború után a különböző békét dik-táló nagyhatalmak pedig még a békeszerződésbe is bevették, hogy a rendőrhatalóságok tartási és viselési engedélyt csakis ilyen kis kaliberű, apró kis fegyverek számára adhatnak, amelyek — hadicélokra nem alkalmasak.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.
LŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy hónapra 70 lei.
 Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
 Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
 Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza. Csakis válaszbelyeges magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Élénk északi szél, néhol kisebb zápor. Erős éjszakai fagy, a nappali hőmérséklet némileg emelkedik.

A braşovi érettségi vizsgák eredménye. Saját tud. Szombaton fejezték be az érettségi vizsgákat. Százötvenkilenc növendék jelentkezett vizsgára. Ezek közül 50 kisebbségi jelentkező volt a braşovkörnyéki iskolákból. Az 50 kisebbségi növendék közül az írásbelin átment 17 s végsőlegesen a szóbelin négy. A többségi tanulók bukási aránya tíz százalék.

Titulescut a Rivierára szállítják. Sankt Moritzból jelentik: Titulescu állapota fokozatosan javul és más lábadozónak tekintik. A kezelőorvosok a napokban vérvizsgát vesznek s ha a vizsgálat azt igazolja, hogy a vörös vércsítek száma megközelíti a normális. Titulescut a Rivierára szállítják lábadozásának idejére. A kezelőorvosok már nem is adnak ki orvosi jelentéseket.

Meghalt Szőke János esperes-plébános. Valea lui Mihai. Saját tud. Szőke János c. esperes, helybeli plébános hosszas betegség után, a szentségekkel megerősítve, október 3-ára virradó éjjel elhunyt. Szőke János 1866. április 20-án született és 1890-ben szentelték pappá. Több helyen való lelkeskedés után Valea lui Mihai plébánosa lett, ahol több évtizedes buzgó munkájával, kedves modorával és mindig derűs természetével mindenkinek szeretetét és nagyrabecsülését kiérdemelte. Temetése október 4-én délután lesz.

Az Oradeai Kereskedelmi Csarnok nagy őszi vására

1936 október 17-25-ig, féláru vasúti utazás az ország összes vonalán, nagy kedvezmények az autóbuszokon.

Minden látogató, ingyenes tombola jeggyel, nagyértékű tárgyak kisorsolásában vesz részt.

Halálos autóbusz-szerencsétlenség a cluj-i szerpentinén. Cluj. Saját tud. Szombaton délelőtt fél 10 órakor halálosvégi autóbusz-szerencsétlenség történt a feleaci szerpentinén, ahol ma az autóversenyek fognak lefolyni. Turda felől jött lefelé a meredek úton az 507 Clj jelzésű autóbusz, amikor a kormány hirtelen eltört s a sofőrnek már nem volt ideje fékezni. Az autóbusz nekirohant egy fának, amelyet tövestől kidöntött, majd leborult az út mellett levő mélyebb területre, s a 22-ös számú ház vaskerítését szétszakítva, a ház falának szaladt, ahol teljesen összetörve megállt. A mentők percek alatt kivonultak a helyszínre s megkezdtek a mentési munkálatokat. Az autóbuszban hét utasa volt, valamennyien megsérültek. Egy negyven év körüli férfi, akinek személynazonosságát még nem sikerült megállapítani, a klinikán meghalt. Mezei Gyula sofőr, Dózsa Mihály 76 éves cichei férfi, Magyar Péter cluj-i lakos és Ban Lidia 28 éves leány súlyosan megsebesültek. A többi három utas kisebb sérülésekkel uszta meg a szerencsétlenséget. A rendőrségi vizsgálat megállapította, hogy ez az autóbusz nem is volt benne a rendes forgalomban, csak alkalmi úton volt Turdán. Ma, vasárnap ezen az úton lesz a nagy autóverseny, melyen maga öfelsége is részt fog venni. Az autóbusz tulajdonosát, Brumariu Ioant a rendőrség beidézte és délelőtt még tartott a kihallgatása.

Harmincyolc halott egy bányarobbanásnál. Brüsszelből jelentik: A Borinagai bányában, ahol robbanás következtében harminc bányász meghalt, — ujabban tűz ütött ki. Teljesen reménytelen az egyik tárnába szorult tizenkét bányász élete, akik életben maradtak ugyan, de olyan mélyen és szinte megközelíthetetlen helyen vannak, hogy napokba telik, amíg a mentők elérhetik őket. Nyolc bányász időközben belehalt sebesülésébe, így a halottak száma harmincyolcra emelkedett.

Timişoara lakossága meghaladja a 120 ezret. Timişoaráról jelentik: A népességi hivatal összeállítása szerint a város lakossága az utóbbi években örvendetesen szaporodott és meghaladja a 120 ezret.

Éjszakai rablás Braşovban. Saját tud. A péntekről szombatra virradó éjszaka álkücsös betörők behatoltak László Vilmos állami tisztviselő lakásába. Amikor az előszoba ajtót akarták kinyitni, felébredt Gál Róza 28 éves leány, aki Lászlóknak rokona. Kinézett az előszobába, hogy mi okozza a zajt, mire az egyik betörő revolverrel rálőtt. Gál Rózát a folyó karján találta. A lövés zajára felébredtek a házbeliek, mire a betörők futásnak eredtek s eltűntek az éjszaka sötétjében — Ugvanezen az éjjelen betörők jártak Vajda Sándor és Szabó Károly munkások lakásain is. A betörőket az hátoritja fel, hogy a braşovi külvárosok világitása nagyon hiányos és hogy a külvárosokban kevés a rendőrőrszem.

*** A nők után megfordulnak a férfiak, hogy gyakran kellemetlenül csalódnak,** mert a mozgás, főne sport gyakran visszafasított testzetagot okoz. Többnyire mi magunk nem is érezzük, mert az ember szaglószervei mindennemű saját szag iránt eltompulnak, képtelenek vagyunk a másokat zavaró kellemetlen illatot észrevenni. Nem akad senki, aki fel meri hívni figyelmét erre a kinos állapotra. A bajt megelőzendő ajánlatos minden alkalommal, mely izadássággal jár szagtalanító és frissítő valódi LYSOFORM lemosást használni. A biztos hatású és megbízható LYSOFORM csak zárt üvegekben valódi, kimérve nem kapható.

Mosoiu Tiberiu Oradeán. Szombaton a bucuresti déli gyorsvonattal Oradeára érkezett Mosoiu Tiberiu földművelésügyi alminiszter. Mosoiu Tiberiu Bihar vármegye prefekta és Oradea polgármesterének élén ünnepelesen fogadták az összes oradeai hatóságok. — Ugvanezzel a vonattal érkeztek Oradeára Mihalache és Lupu nemzeti narasztráfi vezérek. Ők azonban tovább utaztak Satu-Marera. A vasárnap nagygyűlésre. Mihalache és Lupu a nálvaudvaron már meric elbeszélgettek az oradeai pártvezérekkel.

Kibévitették az ageteleki cseppkőbarlangot. Budapestről jelentik: Az ageteleki cseppkőbarlang ageteleki bejáratától körülbelül egy kilométernyire az ugynevezett „Paradicsom”-ig vilányvilágítást vezettek be a múlt évben. Ezt a részt szokta a közönség látogatni. A Paradicsom mögött kezdődik a „Labirintus” nevű szövevényes utvezető, amelyet nehéz járhatósága miatt már nem mutatnak meg a közönségnek. Ennek a csak kutatók által látogatott labirintusnak egyik oldalágából sikerült a napokban Keszler Hubert barlangzaggatónak és feleségének egy nyugati irányban húzóódó addig ismeretlen terem és folyosórendszerbe jutnia, amelyben a legcsodálatosabb tiszta és érintetlen cseppkőképződmények vannak. Minthogy ezzel a cseppkőbarlang újabb páratlan látványossággal gazdagodott, tervbe vették ennek az új szakasznak a közönség számára való hozzáférhetővé tételét és a vilámosvilágítás bevezetését. Gyakorlott turisták már is megtekinthetik az új barlangszakaszt, amelyben a további kutatások még folynak.

Az új könyv piac nagy szenzációja!

RACHMANOVA

IRGALOM

Gvár, ahol az új embert gyártják

Levegőket ara forrás a kötetben 100 lei.

Feljegyzések

Ebben az esztendőben ünneplő fennállásának hetvenötödik évfordulóját a közöttünk élő románok közművelődési egyesülete, az **Astra**, teljes román hivatalos nevén **Asociațiunea Transilvană pentru cultura poporului român**.

Az ünneplő beszédek és irások áradatából sok olyan adatot és részletet halászhatunk ki, amelyeket érdemes és tanulságos közelebből szemügyre vennünk. Ilyeneket találunk abban a cikkben is, melyet Petre V. Hanes, a régi nemzedékhez tartozó író az **Adeverul** egyik közelébbi (IX. 29—16.160.) számában írt.

Hanes elmondja, hogy az **Astra** nemzeti munkájában mindig együtt haladt a két román egyház s így ez a közművelődési egyesület igazi hid volt, mely a vallási különbözőségek felett biztosította a román nemzeti munka egységét.

„Amikor annak idején egyszer — szól az elbeszélés — részt vettem az ortodox metropolia istentiszteletén. Metianu Ion volt akkor a metropolita, a kijáratnál valaki figyelmeztetett, nézzem meg az ajtó feletti ablakot: a román trikolor színeiben ragyogott. Menjetelek el a görög katolikus érsekségnek székesegyházához és nézzétek meg a falak festését: ugyanaz a trikolor ragyog rajtuk. Ez az utóbbi katedrális pedig sokkal régebbi, mint a görögkatolikus székesegyház. Megható jelképeség ez, mely mutatja a két egyház nemzeti céljait...”

Majd így folytatódik:

„... Mindazonáltal nem lett volna csodálatos, ha a két egyház között hánzsúlyt kaptak volna a különbözőségek és vezetőik között küzdelmek kezdődtek volna. Az akadály ennek az **Astra** volt. Az **Astra** valamennyi románával egyformán együtt dolgozott, a vallási különbözőségekre való tekintet nélkül. Évi közgyűlései, melyeket minden esztendőben, más vidéki központban tartottak, az ünneplőnek és testvéricsülésnek alkalmai voltak. A legmagasabb prelátusok elnökölték, a legfelsőbb románok tartottak előadásokat, a legszebb nemzeti viseletek vonultak fel, a legmeghatóbb karok, a legjellemzőbb népművészeti tárgyak mutatkoztak be. Semmisen sem volt meglehetősen azokban az időkben, különösen reggeliak számára, akkor ennek a szónak nem volt meg a mai csúf értelme — mint az **Astra** egyik-egy ilyen évi közgyűlése...”

(Skin.)

A nép felségélyezésére Irországban újra diavta hozták a házi csipkeverést. Londonból jelentik: Irországban a már-már teljesen kihalt, nagy multra visszatekintő házi csipkeverést újra felvirágoztatta Mrs. Florence Vere O'Brien, aki évek hosszú munkájával, öreg asszonyok segítségével ismét megtanulta a bonyolult minták elkészítési módját, tanítványokat fogadott maga mellé, akiknek munkáját háziipari kiállításokon mutatta be és adta el az érdeklődő közönségnek, végül pedig Ennis kerületben háziipari csipkegyárat alapított. Tevékenysége rendkívül áldásosnak bizonyult, amennyiben a szegény ir falvak már jelentős kereseti forrásra találnak öseik már-már elfelejtett, de újra felvirágoztatott csipke készítő ügyességének eredményeképpen.

*** Több, mint 6000 orvos igazolja a Togat kiváló fájdalomcsillapító, gyógyító hatását, csuszos-, köszvényes- és idegfájdalmaknál.** Hűléses betegségeknek is régóta beválták a Togat tabletták. A hatása közvetlenül mutatkozik. A Togat teljesen ártalmatlan és nem fejt ki káros hatást sem a gyomorra, sem a vesékre, vagy más szervekre.

A magyar-román mérkőzés román csapata. Bucuresti. Saját tud. A román futbalszövetség válogató bizottsága péntek este tartotta meg ülését, amelyen a magyar-román mérkőzés román csapatát véglegesen összeállította. Hosszas vita után, amely éjjel után fél kettőkor ért véget, a következő összeállításban állapodtak meg: Kapus: Dávid, hátvédek: Burger, Albu, fedezet: Vintila, Dobra, Demetrovici, csatárok: Bindea, Schileru, Ciolac, Bodola, Dobay. Tartalékok: Pavlovič, Sucitulescu, Eisenbeiser, Barbulescu, Sony, Niculescu, Gruin.

*** Aki egész nap ott görnyed az íróasztal mellett,** igyék reggelenként egy pohár természetes „**Ferenc József**” keserűvizet, mert az a bélműködést szabályozza, a gyomormotort elmozdítja, a vérkeringést élénkíti és a munkaképességet fokozza. Az orvosok ajánlják.

Halálozások Oradeán. Dudás Lajosné szül. Kolop Juliánna 44 éves korában elhunyt. Temetése vasárnap délután 3 órakor lesz az olosági temető halottas házából. — Poohl Gábor 68 éves korában Secueniben meghalt. Temetése szombaton volt Oradeán (Frdélyi „Concordia”).

fejfájás ellen Beretvás paxtilla!

Elitolt rablók. Satu-Mare. Saját tud. Ábrahám Pinkász rascái kocsmáros gyanús nesze érte. Megállapította, hogy valaki az ajtót feszegeti. A betörők, amikor látták, hogy az ajtóval nem boldogulnak, betörték az ablakot és baltáival rohantak a halálra rémült családra. Ábrahám, hogy férjét megmentse, a rablókra vetette magát, akik fejszével több helyen megsebeztek. Ábrahámnak sikerült elmenekülni és fellármázta a szomszédokat. A rablók megfutamodtak ugyan. de nagyobb összegű készpénzt és dohányárut vittek magukkal. A csendőrség a tetteseket Pop János, Pop Demeter, Ban Illés moiseni legényeket elfogta. A saturdayi törvényszék a rablókat fejenként két évi fegyházra ítélte.

Az autók utáni adót november elsejéig be kell fizetni. Bucuresti. Saját tud. A pénzügyminiszter november 1-ig ad végső határidőt az autótulajdonosoknak, hogy az októberi évharmadra október 1-én esedékes adókat kifizessék.

Stalinnak dührohama van. Berlinből jelentik: Az „Angriff” című lap moszkvai jelentése szerint Stalin betegsége igen komolyra fordult. Lelki zavarai is vannak, amelyek dührohamokig fokozódnak. Ezeknek a következménye az egyszélűhdés. Stalinra ugyanaz a sors vár, amely annakidején Leninnel és Dzserszkij népbiztossal végzett.

Halálozások. Braşovban egy oradeai autóbusz elütötte György Domokos 58 éves kerésszt, aki több napi haldoklás után a kózkórházban kiszervezett. Pénteken temették. Az elhunytban György János, az itteni Kereszt Hadsereg és Harmadrend nevezetes vezetőtagja fivérét gyászolja.

Oradeán szombaton délután temették el Fenessy Józsefet, aki 42 éve, mióta a hírneves Rimanóczy-fürdő fennáll, annak szolgálatában állott, már nélküle el sem lehetett a fürdőt képzelni. Az egész város ismerte és szerette. A 75 éves férfi középfülgülladást kapott és a súlyos koponyacsont operációt már nem bírta ki. A temetési gyászszertartást Sulyok István református püspök végezte. Gyászolják: felesége Halász Erzsébet, gyermekei: Martonne Fenessy Erzsébet, Ferenc, János, Károly, Sándor, László, Margit és hét unokája.

Vermouth-Branca
meghozza a jó étvágyat!

Felhívás a katonai előképzésre kötelezettekhez

A katonai előképzés alfelügyelősége közli, hogy október 12., 13. és 14-én lesznek az 1918-ban született, vagyis az 1840-es korosztályhoz tartozó ifjak számára az orvosi vizsgálatok. Ugyanekkor kötelesek jelentkezni azok is, akik a múlt évben nem jelentkeztek orvosi vizsgálatra, azonkívül mindazok az 1937. és 1938-as korosztályhoz tartozók, akik különféle címeken felmentést élveznek. Az 1935—1936-os korosztályból azok kötelesek jelentkezni, akik orvosi felmentést élveznek. Ez a rendelkezés vonatkozik egész Bihormegye területére. Vidéken az előképzési központokban, Oradeán pedig a tűzoltokaszárnyában kell jelentkezni. Gheorghiu alezredez.

Elitolták a ciuci pénzhamisítókat. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Székely János covasnai cigány a lóvásáron Ciucsangheorghiban megtudta, hogy a községben pénzhamisítóbanda működik, melynek feje Szócs Lajos gazdálkodó. Ahogy hazatért, jelentkezett a covasnai csendőrsőn és jelentette a pénzhamisítókat. Az egyik csendőr polgári ruhát öltött és a cigánnyal gépkocsin átutazott Ciucsangheorghé községbe. Itt a cigány a csendőrt, mint okiráltságbeli gazdag embert mutatta be Szócs Lajosnak, aki lépre ment és kijelentette, hogy ötezer leírt beveszi a bandába, egy pénzverő gépet is ad neki. A megegyezés után áldomást ittak, amelynek során Szócs elárulta a tettestársait is. Italos hangulatban elvezette Szócs a polgári ruhás csendőrt a „műhely”-be is, ahol aztán a csendőr felfedte magát és letartóztatta a banda jelenlévő tagjait. Szócsön kívül letartóztatásba került Szabó Béni, Szabó Sándor, Cziko Vendel, Kosza Sándor ciucsangheorghéi, Tanczos Vendel és András Ignác misenai, valamint Csedő László armăseni lakosok is. A vizsgálat során, a banda tagjai „bemutató”-t rendeztek a pénzhamisításból. Száz lej értékű részlemezéből öt perc alatt tizenegy darab huszlemez állítottak elő. A törvényszék öt-öt esztendői fegyházra és husz-huszezer lej pénzbüntetésre ítélte Szócs Lajost és Szabó Bényt. A többi vádlottat felmentették. A bíróság elrendelte a másfél litervéka hamis pénz és hét pénzverő gép elkobzását.

*** Uram! Komoly beszédem van Önnek.** A legtöbben Önök közül rászorulnak arra, hogy a helyes borotválkozás titkát megismerjék. Nincs kellemetlenebb egy rossz borotvált férfiarcnál. Használjon mindég „Tarr”-t. Mindég sima lesz az arca. Tarr borotválkozás után elpusztít minden baktériumot, fertőtleníti a bőrt. Ezáltal puha és üde lesz bőre, nem érzi többé a kellemetlen érzést. Megakadályozza a bőr kiécsesését. Ha Tarr-t használ helyesen ápolja arcbőrét, próbálja meg még ma.

Sportiskola nyílt október 1-én Oradeán

Az összes sportok szakszerű tanítása: tennisz, vívás, korcsolyázás, lovaglás, box, ski, mind-egy új módszer szerint, fedett helyiségben, tánc, torna, akrobatika, gyógy- és fogyótorna, baltett fiúk, leánykák, felnőttek részére. **Vívóterem.**

Rónai Ernő

Beiratkozás a Zeidó Lyceum Estikurzusok helyiségében 6—8-ig.

*** Néhány szó a rheumásokhoz.** Ön talán már megkísérelt minden lehetőt, anélkül, hogy kínzó fájdalmaitól megszabadult volna. De Önnek nincs oka a kétségbeesésre. Tegyen még ma egy kísérletet az azonnal ható fájdalomcsillapító Togonal tablettákkal. Togonal oldja a húgyesutát, az emberi test ezen magatartelt pusztító mérget. Nem kevesebb mint 6000 orvos rendkívül elismerten nyilatkozott a Togonal jó hatásáról.

Koronával a fején, királyi öltözetben hat és fél mérföldnyi utat tesz meg az angol király a koronázásakor London utcáin. Londonból jelentik: A koronázási ünnepségek változatlanul nagy területet foglalnak el az angol lapok hasábjain. Bár majd egy év választ még el a nagy ünnepségektől, máris pontos adatokat tudnak arról, hogy a király a koronázási menet alkalmával 6 és fél mérföldnyi utat fog megtenni a londoni utcákon, tehát 2 és fél mérfölddel többet, mint édesapja, V. György annakidején. Beszámolnak a lapok arról is, hogy VIII. Eduárd a régi tradícióhoz fog alkalmazkodni és királyi öltözetben, koronával a fején fog az utcákon végigvonulni. Csak a jövő év május 12-én lesz a koronázás és már most beszélnek azokról a helységekről, amelyeket a háztulajdonosoknak, akik az ut mentén laknak, egy-egy ablakért fizetni kell. Egy közép áru üldhely is bele fog kerülni 10 fontba (5000 lej). Az első emeleten azonban 20 fontot is fognak egy-egy helyért fizetni. Az angol biztosító társaságok máris kitűnő üzletekről számolhatnak be a biztosítások révén, melyeket a kereskedők arra az esetre kötnek, ha a koronázást elhalasztanák s ezáltal őket jelentékeny anyagi veszteség érné. Érdekes, hogy amikor a koronázási utvonalat megioszabbították, a kiadó ablakok ára körülbelül a felére csökkent.

*** Erős, vérbő, kővér emberek igyanak naponta, reggel éhgyomorral egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez rendes gyomor- és bélműködést biztosít, számottevően előmozdítja az emésztést és kitűnően szabályozza a vérkeringést. Számos szakorvosi nyilatkozat tanúsítja, hogy a Ferenc József viz szív- és idegbajosoknak, vese- és cukorbetegeknek, valamint köszvényben és csúszban szenvedőknek is nagyon jól tesz. Az orvosok ajánlják.**

Repülőteret létesítenek a ciucmegyei Ditrau és Remetea községek határában. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Remetea és Ditrau nagyközségek határát mérnöki bizottság mérte fel repülőter számára. Megkezdtek a gyepesítési, cementezési és talajgyengítési munkálatokat. Közlebről a hangárok építéséhez is hozzákezdenek.

SOK TIZEZER
megegedett vevő bizonyítja hogy a
„ZEPHIR”
kályha az összes kályhák között a
LEGJOBB

10 kilogram fával fűt **24** órán át.
Gyártja: **Szántó D. és fia, Oradea**
Kapható mindenütt. Kerjen díjtalan arjegyzéket.

Holtta nyilvánítják a világháboru el-tűntjeit. A kormány elrendelte, hogy a világháboruban elesett vagy eltűnt katonák ügyét véglegesen rendezni kell. Mindazokat, akiknek eddigi sorsa ismeretlen, holtta nyilvánítják. Az eljárás teljesen díjtalan és belyegmentes. Az érdekelteknek az állami anyakönyvi hivatalokban kell jelentkezni.

Az összes bihormegyei géperővel hajtott járművek összeírása. A legújabb miniszteri rendelet értelmében október 15-től november 15-ig tartják meg az egész országban a géperővel hajtott járművek összeírását és osztályozását. Az oradeai rendőrkvesztura azért tudomására hozza az összes személy, teher, ciszternagépkocsik, valamint a traktor, társasagépkocsik és motorkerékpárok tulajdonosainak, hogy a tulajdonukban lévő felsorolt járműveikkel az alatt kitűzött időpontban jelenjenek meg a rendőrkveszturán az erre a célra rendelt bizottság előtt. A megrogálódott vagy a forgalomból kivont járművek tulajdonosai vagy ezeknek a megbízottainak szintén jelentkezni kell a rendőrség M. O. N. I. irodájában és irásban kérniük kell, hogy a bizottság a helyszínre kiszállva, tekintse meg a használaton kívül álló járművet. A traktortulajdonosoknak csak az irataikkal kell jelentkezniük. A garázsban levő autókalkatréseket s anyagokat a helyszínen írják össze. A bizottság kiszállását szintén irásban kell kérni, azonkívül a bizottságot a helyszínre szállítani. Azok a tulajdonosok, akik ennek a rendelkezésnek nem tesznek eleget, bírósági uton eljárás indul s az devonatkozó törvények értelmében a büntetés tiszzeresével sújtják. A tulajdonosok a következő iratokkal hozzák magukkal: 1. Hajtási igazolvány (Biletul de liberă circulație) 2. Vételi szerződés (Actul de cumpărare) 3. A gép felmentési igazolványa, ha van. (Dovada de scutire). A tulajdonos vagy a sofőr katonai iratai. (Actele militare). A bizottságok Oradeán délelőtt 9 órától déli 1 óráig dolgoznak a következő beosztásban: Október 15-én 0—100 számok, 16-án 101—200, 17-én 201—300, 19-én 301—400, 20-án 401—500, 21-én 501—600, 22-én 601—700, 23-án 701—800, 24-én 801—900, 27-én 901—1000, 28-án 1001—110 számok. Október 30. és 31-én, valamint november 2-án azok jelentkeznek, akik elhalasztatnak és jól igazolt okok miatt nem jelenhettek meg a kitűzött időben. Valeriu Popovici rendőrkvesztor. Stefan C. Jonescu, a M. O. N. T. iroda főnöke.

Egyöntetű vélemény:
Ruhafestésben, vegytisztításban
utólérhetetlen az **I. V. O.**
Strada Ciorogariu 1 és 34. Piața Unirii 2. Czillér mellett.
Telefon: 5—53 és 8—53.

Szent Ferenc új kulturák világossága

Október negyedikére

Írta: P. Trefán Leonárd

Ujjászületett a föld az éjszaka sötétségéből. Lenn a völgyben és a szomszédos hegyek erdősegeiben, a tanyákon, pástornépek éjjeli szállásán, minden helyen, még a lovagvárok fenyves termében is tudták, hogy a tüzes nap Alverna csúcsára szállt le pitymallatkor. Az újjászületés abban nyilvánult meg, hogy az erdők zöldje, mezők virága, csillogó harmatgyöngyeiben is rejtegette a tüzes hajnal bitorát. A napfeljötté rendkívüli lángnyelvekkel nyaldosta a nagy hegy csúcsát. Óriási nagy tüztenger borította Alvernat, a többi toszkánai hegyeket, Arnó völgyét, Firenze felé...

A tanyai paraszt ennyi csudálatosság látásra nem maradhatott kunyhójában. Korán kelt föl és szamarával megindult a hegymagaslát felé. Ugy okoskodott, hogy ha már az ő állatján lette meg az út a Szent a hegyre, akkor ő segítségére lesz az úton lefelé is. Nézett ebben a csudálatos paradicsomi világban szeretszójel. Szeretett volna sirni örömeiben, imádkozni meghatottságában, fölkiáltani és ujjongani, hangosan énekelni és lelkével az eget verdesni. Akkor érkezett a testvérek tanyájára, mikor a korai szentmise végével már készülődtek, hogy leinduljanak a hegyről Porciunkula felé.

Szent Ferenc alvernai cellájában, a kis sziklabarlangban tartózkodott még. Leo testvér talán sokat tudott, ha nem is mindent, ami kora hajnal óta történt. Mindegyik lelkét csudálatosan szép, selymesen fátyolozott ünnepélyesség fűlte meg. A testvérek szemeiben lángok égtek, beszédjük csöndes, titokzatos és meghatott volt. A toszkánai paraszt mingyárt észrevette, hogy itt nagy ünnep van ma. Alig mert szólni valamit. Kezében tartotta bármának kötelet, nézett, bámult, csudálkozott. Leo testvér érzékeny figyelmessége azonnal észrevette a paraszt zavarát. Megismerte őt, hogy nem régen jó atyjukat számárháton hozta fel Alvernára. Megkérdezte és így mingyárt megtudta, hogy a pástorember ismét elhozta állatját Szent Ferencnek, hogy lefelé is ezen tegye meg az út.

— Nézd fráterkám, én már egészen biztosan tudom, hogy Isten embere asszizibeli Ferenc testvér. Kora hajnalban, pitymallat előtt, az egész világ minden tüze itt égett a hegy tetején. Ti itt voltatok és nem is tudjátok? Nem hiszem, hogy aludtatok volna... Jó fráterkék, mondom nektek hogy csudálatos nagy dolog történt itt. Olyan nagy dolog, hogy maga az Uristen járt itt Ferenc atyánknál... Szent ember, nagyon szent ember asszizibeli Ferenc...

Fokozódó lelkesüléssel folytatta volna beszédét a paraszt, de nem messzire csikordult a sziklabarlang ajtója és kilépett rajta Francesko. Alakján a hajnal titokzatos tüze égett. Letompított csillagfény. Napfénye előtt elhúnyó holdvilág. Szende holdsugár, lemérsékelt, fátyolozott túlvilági tüzfény. Nem káprázatos, hanem lelket simogató fény, jótékonyan ható világosság, mint a tengerenjárók parti fénye. Erdők mélyéről integető pástortűz... A paraszt nem tudott uralkodni magán. Mikor meglátta a titokzatos szellemalakat, sápadt arcával, mélytűzű szemeivel, gyorslevegűtű mellével, amint pirosbó vérrózsák koszorújában, pirkadó hajnal szelid bitorával közeledett, elveszítette minden önuralmát és a szent lábai elé vetette magát...

— Atyám, te szent vagy... mind igaz, amit rólad mondanak az emberek... Atyám, nagyon szeret téged az Isten... Kérjed, hogy könyörüljön rajtunk...

— Állj fel a földről Pietro. Nem vagyok én szent. Az Ur a végtelen jószág és alázat most tanít testemben, lelkemben szenvedni, titokzatos nagypénteki módon szeretni. Pietro, szeressük a földi szenvedést, égi dicsőség jár érte...

Pietro sűrű könnyeitől, síró zokogásától, mozdulatlan feküdt arcára borulva a Szent lábai előtt. Leo testvér és társai, kifejezhetetlen lelki meghatottságot éreztek. Szent Ferenc állt előttük. Ajkai lezárva. Feje most már le-

konnyultan, mintha kissé fáradt lett volna...

Pietro kimondhatatlan boldogsággal vezet-e elő szamarát. Leo testvér és társai nagy szeretettel féltő gondosságával helyezték el rajta atyjukat és mesterüket. A menet megindult. Lassan. Mély csöndben. Hozsannázás most nem hallzott, mint virágvasárnapon. A kanyargós hegyi ösvény bozótjain száz és száz veréb röp-ködött, csicseregett és énekel. Ehhez a felséges menethez kísérezet a koldusmadár, országútak vándorszárnnya, szárkeszárnyú világpölgár, a veréb szolgáltató. Körülröpködtek a Szentet és azt mondták neki:

— Francesko, miért vagy olyan csöndes és szomorú? Testvérünk, te tudod, minket is arra tanítottál, hogy nincs fájdalom, szenvedés, kereset, öröm nélkül...

A Szent arcát édes mosoly borította el. Olyan mosoly, melyet a megtalált paradicsom derűje és boldogsága sugároz szét. Oly nagy boldogságot és örömet érzett, hogy emellett letompult a Kalvária minden kínja és szenvedése. Pietro hátranézett. Félős, remegő tekintetet vetett a Szentre. A kísérő testvérek arcán lohogó fáklyák lángja tündökölt. Mintha égő szövétnek-ek reszkelő gyertyafénye pátódott volna reájuk. Arnyak mozogtak a pásziton és zöldelő bokrokon. Az emberek előjöttek tanyáikról. A menet nagyobb és nagyobb lett. Pietro majdnem elkiáltotta magát, hogy Szent Ferenc ru-

hája ég, tüzes lángokban áll...

Nem égett. A tűz természetes perzselésével nem vetett lobbot. Isten csudálatos, nagy és egő szeretete, mely titokzatos lángszával és szegekkel Szent Ferenc vérebe hatolt, stigmánát, szívéből, kezeiből és lábaiból érthetetlen új fényvel világított... Szent Ferenc teste, lelke, világító fényugár. Szerető szenvedés, szenvedő szeretet eleven fáklyája. Szabadság és szeretet diadalmas lángadozása. Krisztusi szegénység és szeretet örökméce... Szent Ferenc világít...

Pietro megállította szamarát. A menet a ő kunyhójához érkezett. Nyitott tanyaudvarán az erdő lombátorán áttűzött a felkelő nap tündökölő fénye. Ebben a mozgó, reszkelő fényben firenzei fiatalember dolgozott. Anyagból, földből gyúrta, formálta kicsi madárkát, a verebket. Már sok volt készen. Ott álltak mereven a deszkákra föllállítva. Szent Ferenc és a testvérek nézték ezt a művész munkát. Néme-lyik madárkát színesre is festette a művész. És amikor meglátta Szent Ferencet, megállt munkájában, térdeire esett, mert a csudálatos ember látása egészen elbűvölte őt. Hiszen ezért is jött ide a szent hegy aljához... Szent Ferenc föl-emelte két karját, hogy megáldja a földig borult embert. És amint keresztvetésre mozdította jobbkarját, gyors surranással rebhent meg az összes agyagveréb és csicseregve szállt el nagy erdők sűrűje felé...

Ez a fiatalember, Andrea della Robbia, a többi robbiánusok őse, készítette Franceskoról a legelső szobrokat. Ő találta fel a terrakotta művészet titkát.

Szent Ferenc egyénisége világított. Paradiso lett, ahol járt. Nyomában új lelkiség, új életfogalom és új művészet keletkezett. A re-nascimentó új világa.

Hürth Tivadar kölni prelátus, a Kolping Legényegyletek világszövetségének vezérelnőke és Winkler Ágoston vezértitkár Brasovban

Brasov. Saját tud. Hürth Tivadar kölni prelátus, a Kolping legényegyletek világszövetségének vezérelnőke és Winkler Ágoston vezértitkár Brasovban látogatást tett. Száz Kolping ifju a legényegylet indulójával fogadta, aztán Anton János elnök üdvözölte az iparos- és kereskedő ifjuság atyjának, Kolping Adolfnak a'rdát.

Hürth Tivadar vezérelnőke közvetlen és a szív melegségével átitatott beszédben, nemet nyelve válaszolt a következőké: mondotta:

— Nagy utat tettünk meg Bécsen, Krakkón, Csernovitzon keresztül, hogy elérjessünk hozzátok is. A mult évben megismertem és igen megszerettem a magyar fiukat, akik tüzesek, lelkesek, törekvők. Bizonyára ti is ilyenek vagytok. Vezessen továbbra is Kolping lelke, hogy energiátokat népetek szolgálatába állíthassátok.

— Lelketekre szeretném kőni, hogy valamennyien igyekezzetek jó, boldog és meglegetett katolikus családokat alapítani. Igyekezzetek igazi keresztény családapákká, hitvestársá lenni, ki a családja gondját felelőssége teljes tudatában felveszi. Legyetek hitvestársatoknak, gyermekökteknek gyámoltót, őrzőt, hogy így a családon keresztül népetek és az emberiség hasznára lehessetek. Így értek majd el, hogy utódaikban tovább él a ti törekvésetek és a ti katolikus hitetek is csorbítatlanul fog továbbélni bennük.

— Bármilyen legyen is a ti mesterségetek, foglalkozásotok, azt ne szégyelljétek, mert minden mesterség hirdetésében remény telthet el jövőtöketek illetőleg, ha abban jók, sőt a legjobbak igyekezzetek lenni. Aki mesterségében, munkamezején nem áll helyt, nem megfelelő, az más téren is háttérbe fog szorulni. Igyekezzetek hát mester-ségteket úgy kitanulni, hogy most jó munkások, később pedig jó mesterek lehessetek. Így aztán majd elértek azt, hogy sikra tudtok szállani Krisztusért és hitetekért is. Tanuljátok hát szorgalmasan mesterségeteket, törekedtetek a rendes családi életre Kolping atyánk szellemében.

— Ha innen közületek olyan beayomásokat vihetek el, hogy otthon bátran elmondhatom, hogy itt is nevelődik Kolping szellemében egy fiatal nárd, bizonyára ez az egész nagy Kolping-családnak öröme lesz. Minket nem érdekel a ná-

pek közötti ellentét. Mi a mi népünket akarjuk nevelni, összefogni a szeretetre és egymás megértésére buzdítani. Érezzük a gazdasági és politikai harcot, de hisszük, hogy Isten segítségével mi mindezeket felül is győzedelmeskedni tudunk.

— Fogadjátok rajtam keresztül az egész világ Kolping fiainak üdvözlését. Remélem, hogy ti is igyekezzetek Kolping szellemében élni és utáitokban az egymás megbecsülése és szeretete fog vezetni. Vezéreljen munkátokban továbbra is Kolping atyánk szelleme.

Ezután Winkler Ágoston vezértitkár beszélt, az ifjak legnagyobb meglepetésére folyékony magyar nyelven mit még birodalmi képviselő korában (a német centrum-párt képviselője volt annakidején) megtanult magyarul és azóta állandóan tanulmányozza a magyar nyelvet.

— 1929-ben — kezdte beszédét Winkler — voltam először itt, amelynek legényegylete vezető egyletek közé tartozik ez ország részben. Örvendek, hogy most újra alkalmat adott az ég, hogy szép magyar nyelven üdvözölhessem testvéreimet. 1849 május 6-án üzent először hadat Kolping Adolf, a mesterlegényből lett katolikus pap, a Marx szellemű átitatott emberiségnek. Isten országának felépítéséért. Ha valamikor, akkor épp napjainkban van nagy szükségünk arra, hogy a Kolping szellemétől áthatva, küzdjünk a vörös rém ellen, amelynek legfőbb célja a család és azon keresztül a nemzet elpusztítása.

— Kolping Adolf — mondotta beszéde során Winkler — az egész világ munkásifjúságáé. Hogy ez mennyire igaz, azt bizonyítja az a tény is, hogy Kolping sirját nap-nap után keresik fel a világ minden részéből Köinbe zarándokló ifjak. Néha húszféle nyelven hangzik fel az imádság a nagy szociális vezér sirjánál, akinek szenttéavatási pere most van folyamatban. Üdvözölöm Kolping atyánk nevében a népas braszovi sereget. Eljenek a magyar Kolping-fiúk!

A kiváló vendégek pénteken délben tovább utaztak Sibiu felé, onnan Alba-Iullara mentek és szombaton este az oradeai Kolping legényegyletben fogadják őket.

Csücs Emilia:

Ünnep az Örhegy alatt

Ünneputáni hangulatra érkeztem a Bethlen-kollégium városába. Egy kicsit még ott rezgett a szép napok mosolya a szemekben, a jó szavak édessége is ott izesedett még a szájakban, — de a mindennapok kereké már fordult egyet és pattogtak, peregettek a munka gépei, zsongtak a tantermek a diákok zajától. — újra nekilendült a dolgozó kéz.

Csak odafent a sétateri fák, az összefaragott, kedves öreg padok ünnepeltek még mindig. Siettem hát közéjük. Régi jó ismerősök. Emlékeznek még arra, hogy valamikor milyen lázas félelemmel készültem közöttük a magánvizsgáimra. És nem felejtették el Elekes tanár úr jószágosan gonoszkodó bátorítását sem, aki történelemből vizsgáztatott:

— Miért fél olyan nagyon a vizsgától? Kár! Hiszen az úgys úgy lesz, hogy vagy én beszélek és maga hallgat, vagy maga hallgat és én beszélek...

A fák, az öreg padok emlékeznek... És emlékeznek az a négyoszlopos diákemlék is, amelyet a kollégium hős diákjai emlékére emeltek valamikor régen ott a sétater közepén.

A fák aranyleveleket pergetnek a földre és úgynek, zúgnak, ilyeneket mondanak:

— Odalent a városban ünnep volt tegnap. A Bethlen-kollégium újra feldíszítette háromszáz éves öreg fejt vendiákkal emlékkoszorújával. Mert sosem megy el végleg az, aki innen elmegy. Tízévenként vissza-visszatérnek a diákok...

Igazuk van az öreg fákknak. Vissza-visszatérünk... Némelyek tíz évenként, mások dátumok nélkül, rendszertelenül, de az öreg kollégium ugyanazzal a hűséggel fogad mindenkit.

Az évfolyam egyetlen életben levő képviselője.

Vendiák találkozó volt Aiudon. Erről beszélnek még most is a városban. 1871 óta az összes évfolyamok közös találkozója. A hatvanöt évvel ezelőtt érettségizett vendiákok közül már csak Fogarasi Albert nyugalmazott professzor jelent meg. Egyedül képviselte az ő évfolyamát. A nyolcvanöt éves, ezüsthajú vendiák hatvanöt év távlatán keresztül emlékeznek vissza arra a napra, — mikor a régóta elpihent, kedves, régi professzorok kezébe adták a nagy határátelépésre feljogosító utlevelet: az érettségi bizonyítványt.

Hol vannak már azok a régi professzorok? És hol vannak sokan az újabbak közül is, a diákok és tanártársak közül, akiket a világháború véres sodra vitt el, vagy a háború utáni években tették le kezükből a tanári noteszt és ceruzát, hogy tulvilági „lustrára” jelentkezzenek hűséges engedelmességgel?...

Háromszáz kisdíák apródi kísérete az ötven éresfejű vendiák csapata mellett.

Ünnep volt a Bethlen-kollégiumnak. Háromszáz fiatal diák, hamvasarcu, tüzes tekintetű, vidám és bátor fiú között majdnem ötven vendiák vonult fel az őszirózsákkal díszes templomba. A régi várfalak talán díszesebbé színezték vállukon vadszőlő-mentéjüket és a sokszor megörökített Csipke-bástya is bizonyára felékesítette magát egy aranyzélű őszi felhővel. A vendiákok ezüst-haratos feje pedig mélyen meghajolt az istenházának ajtaja előtt.

Megkezdődik a lustra: Fogarasi Albert hatvanöt évvel ezelőtt érettségizett vendiáki! — Jelen!

Istentisztelet után a kollégium dísztermében egy tíz évvel ezelőtt érettségizett „vendiák”, íj. Elekes Viktor olvasta fel a névsort. Ugy hívták ezt régebben, hogy: „lustra”, vagyis számbavétel. Sorra jelentkeznek a vén diákok, elsőnek Fogarasi Albert. Akik itt vannak, meginatottan nézik egymást. Egyikük sem készületlen. Mindegyikük tudja a leckét. Az érettségi utáni nagy feladatot mindegyikük becsülettel végezte el. Némelyek előtt ott vannak még a legnehezebb tételek, a legfogasabb kérdések. Legtöbben azonban már csak a jól megoldott feladatok nyugodt összegezését, levezetését végzik. Mert hiszen ezek a diákok, — ha kilépnek a kollégium boltíves kapuján, — édesapák, nagyapák, még dédapák és vannak köztük...

Málnássy Károly, a Bethlen-kollégium je-

lenlegi igazgatója — maga is itt érettségizett annakidején — Fogarasi Albert és Maklai Jenő koronaügyész-helyettes negyvenöt évvel ezelőtt érettségizett vendiák között ül az emelvényen. És megkezdődik a kedves ünnepség, amelyen többek között megállapítják, hogy a következő vendiák találkozózt 1941-ben fogják megtartani, majd „subscribálás”, vagyis adományozás következik a Bethlen-kollégium és az intézet szegénysorsu diákjai részére.

Látogatás azoknál, akik örökre az Örhegy tövében maradtak.

A közebed után délután öt óraker ujjabb ünnepség a kollégium udvarán, — ahonnan a temetőbe vonultak, az Örhegy alatt alvó tanárokhöz és vendiákokhoz.

Mindez tegnap történt. A búcsúvacsora meghatott és vidám hangulata után elszéledtek a messziről idesereglett vendiákok, — én pedig műsoron kívül tündődöm itt fent a sétateri aranylevelű fák alatt. Gondolatban végigsimogatok néhány zöldbárony dombot az Örhegy oldalán. Őket nem röpti el többé sem vonat, sem gépkocsi. Örökre itt maradtak. Molnár Károly a nyolcadik gimnázium főnöke volt akkoriban. Megrendítő csapások sorozata alatt roppant össze a lelke. Felesége királyi tartású, gyönyörű matróna... Szemülfénye: Lacika, sohasem került ötödik gimnáziumba. Az uszoda nagy medencéjében hallgatott el negyedik gimnázista szíve. Fekete napok fekete gyászába később beleragyogott nagyobbik leányuk. Ilus házassága, kislia születése. Két év múlva ő is Lacika után ment. Hirtelen. Váratlanul. Az öregek fáradt szíve sem bírta tovább. Most már mind együtt vannak az Örhegy bárony takarója alatt. A népes szép család egyetlen tagja, Margitka — riadszemű, édes szomorú gyermek — most az odorheiu tanítóképző tanárnője.

Az Igazgató úr, meg a többiek.

De ott van az Örhegy alá költözött társaságban Farnos Dezső, az örökifjú, verselő professzor és Járai István, a gimnázium tudós

VETNI KÉSZÜLŐK

Kis szívekben kezdem a munkát;
szűrő tövist, burjánt kiirtok,
tisztá legyen a sok kis birtok:
vetni készülök.

Szórom a sok-sok aranymagvat:
a tudás-csírát, szeretetet.
Ha kibujnak a talaj felett,
boldogít céloom.

És hogy csapás soha ne érje
az én drága növő vetésem:
— Az égi áldás tőlünk ne kessen!
Kérem az Istent.

SARKA LAJOS.

fiatal igazgatója is, akit olyan megrázó hírtelenséggel ragadott el a halál. És ott keresek közöttük egy nyílt, kékszemű, fehérszakállu, kedves arcot: Fejes Aront, a tanítóképző felejthetetlen emlékü igazgatóját. Mennyi jószágos szeretettel segítette át magántanuló társaimat a tanítóképző bonyodalmasan nehéz vizsgáin, abban az időben, mikor a román nyelvet a Bethlen-kollégiumban Révai Kelemen minorita rendfőnök, a jelenlegi katolikus plébános tanította.

Az Örhegy suhogó fái alatt nincsen többé szekunda, — sem oklevél, sem vizsgabiztos, — csak az ősz festegeti karmínpirosra a galagonyabokrokat és én küldöm el emlékezésem virágait azokhoz, akiket olyan sokan szerettünk és akiket hálás visszaemlékezésünk halhatatlannokká tesz a szívünkben.

Túl a folyón.

Az Örhegy hűvös őszi árnyékot borít a Bethlen-kollégiumra, de túl a folyó medrén szerényen meghuzódó falucska ölében, Kemény Árpád báró kastélyának tőzomszédságában egy ragyogó fehér emeletes épület homlokán megcsillan az alkonyi napfény. Az emberek mosolyognak: — Visszanéz a nap, holnap szép idő lesz! — biztatják egymást.

Az emeletes ház pedig a ciembrudi gazdasági iskola, amelynek dr Nagy Endre az igazgatója. Második éve, hogy alapították és hetven növendéke van. Tizenöt felvételre jelentkező ifjut el kellett utasítani, mert az intézetnek csak első és második osztálya nyílt meg eddig és nem képes több növendéket befogadni. Husz hold szántóföldön és harmincöt hold szőlőn dolgozik a gazdasági iskola. Olyan szőlő, amely eddig a Kemény báró féle világhírű Ringatót, Leánykát, Szürke barátot, Rizlinget termelte. A szőlőtermelés és modern gazdálkodás magasabb titkait most majd ismerni fogja az egész vármegye tanulni vágyó gazda-ifjúsága.

Kinek a szégyene?

A folyó vize fölött pedig megcsörren a komp lánc. Tizenöt falu népe a kompon át közlekedik. Pedig a komp mellett ott meredezik a régi, erős állóhid, korhadat deszkáival, összevissza tördelt jégtörőivel. Eletveszélyes rálépni. El is zárták a forgalomtól.

Akaratlanul is ajkamra tolu a kérdés, mikor látom:

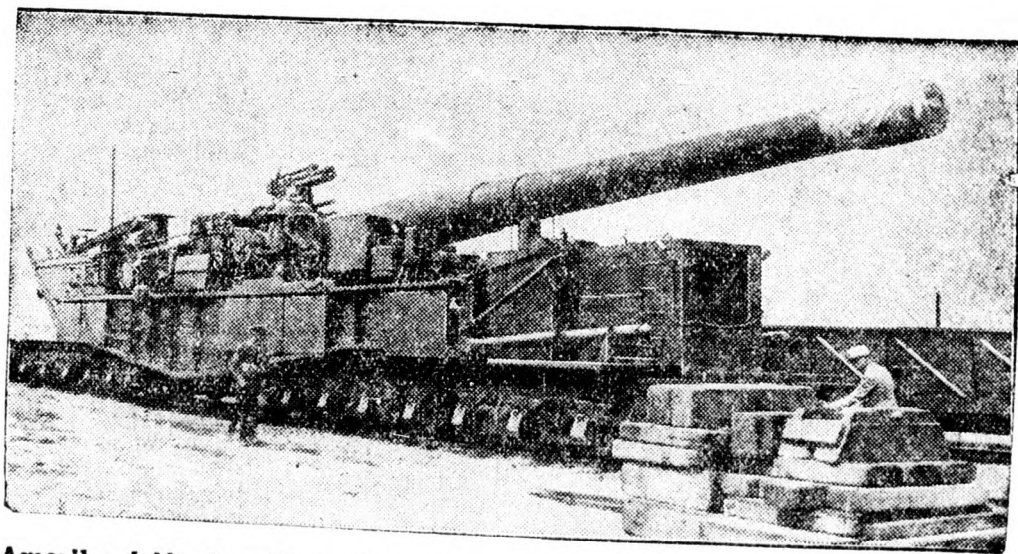
— De hát kinek a szégyene a hid pusztulása? A községé? Vagy a megyéé?

Dr Nagy Endre magyarázza: — Egyiké sem. Ez a hid korhadt volt már 1913-ban. Akkor még a magyar állam új acélvázat rendelt, amely 1914 szeptemberére el is készült. Csak-hogy akkor az acél már hadicélokra kellett, — így maradt a hid a régieben.

Két megbokrosodott ló le akar ugrani a hidról, egyenesen a folyó közepébe. Három ember csak nagy erőfeszítéssel tudja megfékezni a riadozó állatokat.

— Ezek sem szeretnek kompon-állni! — tréfálkozik valaki.

A komp partot ér és a nap nagy vörös korongja végig gurul a kék fátvölökbá burkolt hegyek élén. A Csákyakó mögött véglegesen eltűnik. A folyó vize mélyebbre süllyed a medrében, csak az Örhegy virraszt továbbra is méltóságosan, felelőssége teljes tudatában a Bethlen-kollégium, a város és a folyó egész völgye fölött.



Amerika óriás ágyuját külön vasuton szállították a kaliforniai partokra.

Nyolc év óta nem használták ezt a 35 centiméteres ágyut, amelyet a napokban különvonaton szállítottak a kaliforniai partokra, hogy ott belőjék. Az ágyu hordereje 32 km.

A francia frank válsága

Irtja: Dr Léber János

A politikai szédítésnek valóban nincs határa. Két hónapja sincs annak, hogy a francia népfrent kormánya a leghatározottabban állást foglalt a frank értékállandósága mellett; örök hűséget esküdött az aranyalaphoz s a néhány nappal ezelőtt keresztül vitt devalvációt mégis úgy jelentette be a francia közvéleménynek és a világ jóhiszemű érdektelenjeinek, mintha *kezdetlenül fogva* közgazdasági tervében lett volna a frank aláértékelése. A világ egy jó része el is hitte ezt neki. Különösen a rész, mely gondolkodásban közel áll a francia kormány világnézettől irányított politikai programjához. A liberális lapokban napok óta nem lehet olvasni egyebet, mint azt, hogy Vincent Auriol, francia pénzügyminiszter cselekedete az utóbbi évek legzsenszialisabb pénzügyi művelete és hogy a frank devalvációjából az egész világra kiterjedő általános és maradandó gazdasági és szociális jólét fog származni. Hogy miért és miből, — arról nem ad számot a világsajtónak ez a lelkesedő része.

A francia frank aláértékelése, valóban jelentős, gazdasági következményeiben előre át nem tekinthető pénzügyi ténynek számít, mely nemcsak Franciaország, hanem egész Európa, sőt az egész világ gazdasági életére elkerülhetetlen hatással lehet. A túlhangozott liberális hozzáállástól meg nem siketítve és a zsidó-szocialista szellemű szított görögötűtől meg nem vakitva jó lesz azonban mindenkinek megnézni azt — mi is történt tulajdonképpen Franciaországban, mi volt az igazi oka a devalvációnak és milyen természetes bel- és külgazdasági következmények várhatók az aranyblokk széthullásából.

Amint fentebb említettük, Blum szocialista kormánya azzal vette át az uralmat a radikálisoktól, hogy a frankot tartani fogja. Ez az álláspont felett meg a francia választók tömegét alkotó takarékos, tőkés kispolgár gondolkodásának, akire a népfrent támaszkodott és aki a polgári radikálisok jóvoltából Blum szocialista vezért a hatalom ormára segítette. A nagy néptribun nem akar hálátlan lenni ezzel a kispolgárral szemben s a legorthodoxabb marxista doktrínája ellenére is vállalta ennek a „burzsujkivánságnak” méltánylását. Közben azonban a szakszervezetek és a kommunista testvérek ellenállhatatlan nyomására a munkabérek kb 25—30 százalékkal fel kellett emelkedjenek, aminek következtében megdrágultak az ipari és mezőgazdasági termények s megindult az árak versenyfutása felfelé. A töké hamar megszimátozta a veszélyt és megindult az arany áramlása kifelé. Két évvel ezelőtt a francia bank még 80 milliárd aranytartálékkal rendelkezett, amely az utóbbi napokban 52 milliárdra olvadt le. Hiába emelte fel a kormány a kamatot teljes 2 százalékkal, ami a legnagyobb ritkaság egy állam pénzügyi politikájában. Hiába erősítette Blum és kormánya, hogy nincs mitől tartani; csak átmeneti nehézség van, de veszély nincs, — a löke menekülése nem szűnt meg.

Egymásután jelentkeztek e mellett a választások alatt megszedített osztályok, néprétegek és foglalkozási ágak, a részükre adott „ígéret-váltókkal” s hangosan, sőt fenyegetőzve követelték az ígéret-váltók beváltását a pénzügyi megsegítést. A régi radikális miniszterek se voltak fukarkezüek amikor hatalmi állásuk, kormányon maradásuk biztosításáról volt szó és szívesen nyújtottak pénzbeli segítséget rászoruló hivelknek. 14 milliárd frank értékű kincstári váltó fektült a francia jegybank tárcájában már akkor, amikor Blum a kormányzást átvette. A szocialista miniszterelnök újabb 15 milliárd értékű rövid lejáratú adósságot csinált és könnyen kiszámítható, hogy a napról napra növekedő drágaság és a még ennél is gyorsabb és erősebb lecsúszó szociális igények milyen helyzetbe sodorták volna Franciaország amúgy is deficiens államháztartását, ha a kormány ezzel a régi recept szerinti császármetszéssel nem segít,

nem annyira az ország, mint inkább saját baján.

Mielőtt azonban a szocialista kormány ezt a műtétet végrehajtotta, még egy utolsó vércsapolással hatalmas összeget, 4 milliárd frank értékű kölesönt csalt ki a jóhiszemű kistőkék gondosan őrzött farsolyából. Ezzel végleg bebizonyította rosszhiszeműségét és végleg eljárt az a bizalmat, melyet a francia kispolgárság a népfrent pártjai részére a választások folyamán előlegezett. Ezt a csalárd sítót a francia kispolgárság sohasem fogja megbocsátani és elfelejteni Blum Leonak, aminek legfényesebb bizonyosága az a két jobboldali mandátum, amely éppen a napokban, tehát a baloldal által legzsenszialisabbnak és legszerencsésebbnek híresztelt pénzügyi művelet hatása alatt jutott az „ellenzék” birtokába.

Magát a devalvációt, nemzetközileg tagadhatatlanul ügyesen csinálta meg Vincent Auriol. Kormánya szándékát idejekorán bejelentette a két — hozzá legközelebb álló — gazdasági nagyhatalomnak: Angliának és Amerikának és csak akkor publikálta elhatározott szándékát befelé és kifelé, amikor a két angolszász kormány hozzájárulását és jóakaratát már biztosította pénzügyi tervei számára. A világsajtóban pillanatok alatt elterjedt a híre a készülő nagy eseménynek és öröklon belül olyan helyzet teremtdött, mely a meghatrárdást vagy visszavonulást már teljesen lehetetlenné tette. Így került a legfényesebb kényszerhelyzetbe a Kamara és a Szenátus. Nem csak a kijátszott radikálisok, hanem a józanabb jobboldaliak is kénytelenek voltak tűrni a kormány által beterjesztett javaslat megszavazását, nehogy a megindult lavina feltartóztatásának kísérlete még nagyobb veszélybe döntse Franciaország halálosan sebzett közgazdasági életét.

A pénzügyi részben változatlanul elfogadott kormányjavaslat szerint a frank aranytartalma 65,5 milligrammról 43—49 milligrammra száll le. Vagyis: amíg eddig 1 frank értékű bankjegyért 65,5 milligramm aranyat kellett a francia banknak fizetnie, ezután ugyanezért a bankjegyért már csak 43—49 milligramm aranyat szolgáltat. Blum Leó kormánya jól kiszámította a devalvációból származó nyereséget. A francia frank aranyfedezete, az arany kiszivárgása után is, 59 százalékos. Vagyis teljes. — Ez azt jelenti, hogy az aranytartalék kb. 30 százaléka felszabadult, aminek ellenében újabb 30 milliárd pénztárjegyet bocsáthat ki a pénzügyminiszter. Ebből az óriási összegből már könnyen fedezni tudja a francia kormány felmerült adósságait és be tudja váltani a választók követelősebb csoportjainak tett ígéreteit. De mi lesz azután? Mi lesz akkor, ha a drágulás megindul és a fokozódó áremelkedésnek nem tud a hárság gátat vetni? A párizs-környéki zöldségtermelők már is beszüntették a szállításokat és csak jóval magasabb áron hajlandók terményeiket piacra vinni. A kormány ugyanis szigorú intézkedéseket helyezett kilátásba a drágaság letörésére, kétséges azonban, hogy ezeket az intézkedéseket fogantatosítani meri-e, vont azokkal szemben, akiken hatalma nyugszik. Mert a devalváció árát éppen azok a néprétegek fogják megfizetni (munkások és fixfizetésű kispolgárok), akik szavazataikkal a népfrentot uralomra segítették. A nagytöke a fokozódó forgalom és a rohamosan meginduló export hasznában meg fogja találni számítását, a munkásoknak és tisztviselőknek azon-

P. Esser S. J. — Lukácsy I.:

Negyedóra a szószéken III.

„Szentbeszédék az egyházi év jelesebb ünnepeire.”

Ara 85 lei és 10 lei portó

Lehető könyvosztályunknál



ban ebből a haszonból csak igen kevés kárpótlás fog jutni.

A frank aláértékelésének világgazdasági hatását szintén túl vakmerően és túl optimisztikusan itélik meg a liberális sajtóban.

Annyi bizonyos, hogy az aranyblokk, melyhez Franciaország mellett Hollandia és Svájc tartozott — megdőlt, mert a francia példát kényszerűségből e két utóbbi állam is követni volt kénytelen. Az aranyblokknak megszűnése lehetővé teszi Európa pénzügyeinek egészséges, egységes rendezését. De, hogy ez megtörténik-e és ha igen: mikor, az nagy kérdés még!

Sokan úgy szeretnék feltüntetni a dolgot, mintha Franciaország, Amerika és Anglia között „pénzügyi egyezmény” jött volna létre, mely már most is szilárd alapja a közeli időben elkövetkező általános valutarendezésnek. A francia kormány hivatalos nyilatkozata által is támogatott ez a vélemény azonban teljesen téves, mert amint az angol proklamáció minden kétséget kizáróan megállapítja: egyezményről szó sincs és a két angolszász pénzügyi hatalom csupán tudomásul vette a francia kormány szándékát és megígérte, hogy annak sima keresztülvitelét ellenakciókkal nem akadályozza. Az angol kormány nyilatkozat minden kétséget kizáróan kijelenti, hogy semmi felelősséget nem vállal a francia kormány cselekedetért: megígéri ellenben, hogy változást nem visz végbe az angol valutapolitikában és nem szállítja le a font értékét. Ugy Anglia, mint Amerika hangsúlyozza azonban, hogy elsősorban is mindenkor saját országának és dominiumainak gazdasági érdekeire lesz tekintettel, ami más szóval azt jelenti, hogyha a francia frank nem fog tudni megállni azon az értékponton, amelyre Blum Leó kormánya most állította, sem Anglia, sem Amerika nem fogja tudni tovább vállalni a francia vagy más állam pénzügyi politikai érdekeinek respektálását, hanem a saját népének gazdasági érdekeire kell tekintettel lennie.

Hogy ezekből a nyilatkozatokból miképp lehet kiolvasni és miképpen lehet biztosan várni a világ pénzgazdálkodásának rendezését és ebből fakadóan az emberiség gazdasági jólétének megteremtését, csak a baloldali politika szemüvegén át vizsgálódó és a gazdasági problémákat a francia népfrent kormánya iránti barátságban megítélő liberális sajtóorgánumok tudnák megmondani. A mi fülünkben mégiscsak és mindig csak Bannet, volt „radikális” miniszternek és Paul Reynaud, volt „radikális” pénzügyminiszternek a kamara sorsdöntő ülésén elhangzott szavai fognak csengeni, hogy a frank mostani aláértékelése már nem tudja megakadályozni a francia pénzügyi gazdálkodás csődjének gyors bekövetkezését, ami ha valóra válik: a világgazdaságban nem általános menyugvást és jólétet, hanem óriási rombolást, süllyedést és talán katasztrófát fog előidézni.

A gazdasági válság és a nő

Megállapított tény, hogy az üzemekben, műhelyekben, irodákban alkalmazott nők száma fölér a munkanélküli férfiak számával.

Az is tény, hogy sok férfinak fáj, ha látja, hogy ő kénytelen háztartással foglalkozni, amíg felesége az otthonon kívül kézimunkájával szerzi meg a mindennapit.

Ne tessék azt hinni, hogy a teljes felelősséget a válságról a nőnek akarjuk betudni!

Azt se tessék hinni, hogy minden bér munkát ki akarunk tiltani a nőtől.

Korántsem; hiszen a munka tisztelgésre méltó; de sajnálatos a szerepek furcsa fölcserélődése bizonyos mesterségekben és foglalkozásokban.

Ha legalább eszükre térnének a nők és megint hozzálátnának a szép női foglalkozásokhoz, amelyeket hibájukból lerontottak és amelyeknél hiányzásuk mutatja meg az igazi értéküket! Így amíg a fiatal leány, az asszony ebben vagy abban a hivatalban vagy irodában működik, amelyben főnökének léha kedveskedésből őt, „az ő kis titkárnőjének” hívja, (a film és a színház tette népszerűvé ezt a kifejezést, anélkül, hogy valaki nevelésnek vagy éppen veszélyesnek látná), a fiatal ember aki pedig szintén lehetne a kis titkárré, kénytelen női fodrász-szalomban munkát keresni és vállalni, ahol habot ver a női nyakszirt leborotváltására és illatos vizet készít lemosására, majd vasat melegít a fűtők ondolására.

Vagy pedig kiesipve, megillatosítva magát, beáll segédnek nagy divatruházakba, ahol boltiasszal mögött levágja a választott szalagot, eselymet, vagy más egyebet, olyat, ami pusztán a női foglalkozás körébe vág.

Sok-sok efajta példát lehetne felsorolni, amelyek minél erkölcsünk felfordulása mellett tanuskodnak...

Eppen találó errenézve az angol mondás: „The right man in the right place”! Az arravaló embert a neki való helyre!

A pápa intelmére Olaszországban felemelték a munkabéreket

Európában általában, lassacskán ugyan, de mégis csak megindultak azok a javító mozgalmak, amelyeknek célja volna, hogy kizárják a nőt, — kivált az asszonyt — az irodákból, hivatalokból, műhelyekből és gyárakból; javító mozgalmak, amelyek kedvezőbbé tennék a családi helyzetet és visszaszeréznék a férjnek azt a neves törekvését, hogy saját munkájával tartsa fenn a családot, a gazdaszasszonynak pedig azt az elszántaságot, hogy a háztartás költségeit a rendszeres keresethez szabja.

Sajnos, bizony még sok balhiedelmet kell eloszlatni!

XI-ik Piusz pápának a „Quadragesimo anno” körlevelében szintén rátér erre a fontos kérdésre:

„A családanyák, úgymond, leginkább otthon foglalkozzanak és a házi dolgokat végezzék. Szégyenletes és mindenáron kiirtandó visszaélés az, hogy a családanyák a családapák elégtelen munkabéré miatt a házi teendők és kivált a gyermeknevelés elhanyagolásával bér munkába menni kényszerülnek. Tehát mindenképpen azon kell lenni, hogy a családapák munkabére az egész háztartás költségeit fedezhesse.”

A pápa szövege segítette elő azt, hogy Olaszországban Mussolini 10 százalékkal felemelte a munkabéreket, hogy a feleséget felmentse a külső munka alól és csak családjának élhessen.

Mennyire igaz van a Szentatyának, a pápának!

Ha biztosítjuk az otthon helyes rendjét, nem biztosítjuk vajjon vele a nemzet erejét és leg-tisztább gazdagodását?

Az úgy van; csak hogy a feleség bér munkájának nagy kérdése igen-igen bonyolult: a gazdasági életnek sokszoros kérdése csoportosul körüle. Először is vannak olyan iparágak, amelyek különleges női munkát kívánnak és az a kérdés vetődik fel, vajjon nélkülözhetik-e az ilyen iparágak az asszonyok kezét s vajjon a leányok s a férfiak kézimunkája pótolja-e az asszonyokét?

Továbbá ebben a válságos időben célszerű-e megvonni a feleségtől a gyárbeli kenyérkereset jogát?

A feleség mint otthoni gazdasági munkaerő és gyermeknevelő

Aztán még számos olyan különös eset van, amelyben az asszony munkája lesz a családtagok tisztességes megélhetésének egyetlen eszköze; ilyen eset például a magára maradt asszony esete, azé, akinek a férje munkára képtelenné vált, aki özvegyesre jutott stb., stb.

Látnivaló, hogy a gyakorlati kivételben, ki-

vált eleinte, mennyi kivételes esetet kell majd számba venni.

Azt is fontolóra kell venni, hogy az asszony aki megállja helyét a családi tűzhelynél, épp oly nagy gazdasági szerepet tölt be a műhelyben és az irodában vagy hivatalban, mint ahogy a férjmunkás és alkalmazott végzi a maga dolgát. Nem méltatjuk eléggé egy jóra való házi-asszony értékét! Félreismerjük a munkáját.

S mégis, mégis! Majdnem minden esetben többet keres meg a jó háztartással, mintha külső munkával igyekeznék növelni a pénzkeresést. Ha a legegyszerűbb házi-asszony tudná a módját, mit jelent gondos házi-asszonynak és jó gyermeknevelőnek lenni, mennyire megváltoznék az élet képe!

Nem csak abból áll a háztartás, hogy az asszony főzön, takarítson, rendben tartsa az ott-hont, a házi-asszony más módon is lehet valódi érték és kiváló munkaerő.

Alkalmilag divatosná teszi a ruhákat, vezeti a számadást, sőt ha sor kerül rá, fest, meszel, fur-farag, betegét ápol... mind olyan foglalkozás, ami nem kevés értelmet, ügyességet, bátorságot, rendszeret, türelmet, kitartást, nemeslelkűséget kíván!

A SZÉP DOLGOK SOKSZOR IGY SZÜLETNEK

Ne félj! — nézz a fénylő folyóba,
ki vig virágokat sodorva

ezer csillag képével hátán
vágat. Valami csodát lát tán —

s most törtet egy szép meserétre,
hogy látomását ott elérje..

Ne bánd, ha agyad bele kábul;
nézz a mélybe! mi is csudákrul

álmodunk, a lelkünk folyója
fut fénylőn, gyorsáram sodorja,

űzi, hajtja egy meserétre. —
A csodát már tán el is érte!

Csoda, hogy ily fénylő forgás van!
Nézz a fénylő folyóba bátran,

add át magad a szédületnek;
szép dolgok sokszor így születnek!

HORVÁTH IMRE.



Hőnig
Frigyes
HARANG-ONTODE
Arad,
Str. Baritza 10-21.
Alapítva:
1840.
Telefon: 376.

Ámde ezeket az érdekes és megbecsülésre méltó foglalkozásokat nem szokás méltatni és számba venni, mert „nem hoznak készpénzt a házhoz”.

Mennyit ér egy feleség házi munkája

A derék házi-asszony munkájának értéke, voltáról nagyon érdekeltő s meglepő összeállítás jelent meg nem régen egy amerikai lapban: „Egy amerikai családanya, aki nagy házat vezet, egyszer összeállította többféle munkakörének megdöbbentő mérlegét: Harminc évi házasság-életük alatt 235.425 ebédet adtam; sütöttem 33.190 kenyeret, 5.930 kalácsot, 7.960 tortát. Készítettem 1.550 gyümölcsbefőttet, 36.461 órát töltöttem el takarítással és mosással. Munkám értékét 115.485 dollárra becsülöm, amelyből soha semmit sem vettem kézhez! De szeretem az uramat és a gyermekeimet és ha újra kellene kezdenem, kész volnék érték előről kezdeni.”

Ezek lám besbédes számok a háztartás munkájának értékéről dönten bizonyítják, hogy készpénz gyanánt illik megbecsülni az asszonynak háztartásbeli munkáját!

Csak hogy sajnós, bizony! az asszony nincs tudatában annak, hogy mit ér.

Föl kellene erre hívni maguknak az asszonyoknak a figyelmét, de a férjem uramét is!

Sajnos azonban, igen sok asszony irtózik a háztartás gondjaitól. Amikor a szegény leány kikerül az iskolából, nem egyszer így szólunk hozzá: „Ugy intézd, édes lányunk a dolgozat, hogy ne kerülj nekünk semmibe”... S mennél hamarabb ő is „kenyérkereséshez” lát!

Nappalonta hivatalban, irodában, műhelyben, üzletben, gyárban dolgozik, estennen siet a moziba... a táncba! S aztán?

Aztán bele kellett volna avatni a kis dolyfős gépirókiasasszonyt a belső házi dolgokba!... Rá kellett volna szoktatni ruháinak rendben tartására, hogy jó sokáig hordhassa...

Szüksége lett volna arra is, hogy édesanyja bevezesse a vásárlás titkaiba és abba, hogy majdan okosan tudja felhasználni férje nehéz keresetét...

A belga La Croix nyomán.

Kovács S. János.



Toledói menekültek.

Toledóba a nemzeti csapatok bevonulása után naponként csoportosan érkezik vissza elmenekült lakosság elhagyott tűzhelyei mellé.

VAN SZERETET...

Van szeretet. Van. Csak nem leled mindég.
Krisztus-szeretet csendősvényen terjed.
És, ha a sorsod bús nyomorral vert meg,
leszáll hozzád és neked adja ingét.
Van szeretet. De otthona nem Babel.
Se ágyugyár. Se játékerem-kassza,
hol a verejték aranyfényű massza,
amit a gazdag könnyelmű dobál el,
míg a koldusok nagyvárosok végén
totvos odukban éhenforgódnak
s égő szemekkel lesik: lesz-e holnap
maradék falat gazdagok ebédjén?

Van szeretet. Csak sehol sehol nem talárod.
Bár ezt hirdeti sok halk nyári zsongás.
S a tengervízből tudósok kibontják
és lombikokban atomokra párolt
szeretet kutatnak, — mindhiába.
S míg szeretetről szól sok nyári ének,
szeretetről a vad hóhérlégények
fojded leváglják, — a szeretet drága...

Van szeretet. Csak néha nem talárod.
Anyaszívben van és feleségszájon.
Szeretet-kenyér és szeretet-álmom.
S emberszeretet. Gyujtsd fel ezt a lángot!

HUZELLA ÖDÖN.



**Mindenkin
segít
és ön
semmit sem tud
róla?**

**Lotion
Faciale
Scherk**

15 SCHERK ARCVIZI

Tehát épp itt az ideje, hogy megismerje a Scherk arcvizet! Akkor az Ön arcbőre is rövidesen megjavul, teljesen tiszta lesz és olyan puha, mint a selyem! Probálja ki azonnal! Uvegek à Lei 62'103'164'300'475'

Pribicsevics Szvetozár

írta: *Rády Elemér*

Pribicsevics Szvetozár amilyen hangosan élt, amilyen lármás és zajos, amilyen eseménydús volt körülötte éveken, sőt évtizedeken keresztül minden — olyan csendesen, szinte észrevétlenül halt meg, egy csendes prágai szanatórium különtermében. Pribicsevics halálával a délszláv politika egyik jellegzetes és történelmet alakító egyénisége költözött el az élők sorából s amidőn halála egy érdekfeszítő küzdelem egyik fejezete után tett pontot — érdeme nekünk is megállanunk s egy pillanatra elidőznünk Pribicsevics Szvetozár történelmi szereplésének ismertetésénél.

Pribicsevics a délszláv államalapítás regényének nagy romantikus garnitúrájához tartozik. Mint a demokrata párt vezére az elsők között volt, aki a belgrádi centralizmus mellé szegődött s fanatikusan harcolt a délszláv népek összeolvadásáért. Nélküle s az ő segítségére hiányában Sándor királynak ezernyi akadályt kellett volna megküzdnie, hogy megvalósítsa élete nagy művét. A szerb, horvát és szlovén népek egyesülését kimondó osztrák-magyar monarchia délszláv népeiből alakult nemzeti tanács 1918 november 24-én ült össze s alig egy hét múlva Pribicsevics Szvetozár már küldöttséget vezetett Belgrádba, hogy a régenshercegnek hódolatukat kifejezzék s felolvassák a híres csatlakozási deklarációt. A palota, ahol Sándor régensherceg fogadta a küldöttséget, a nagyszláv politika történelmi levegőjétől volt terhes. Ez volt az az épület, ahol egykor a belgrádi orosz követtség székelt, s ahonnan évtizedeken keresztül irányították a rejtélyes nagyszláv politika titkos mozgalmait, ahonnét egy egész történelmi fordulat indult meg. Ennek az épületnek díszes fogadótermében olvasta fel Sándor régensherceg nevezetes nyilatkozatát, amelyben kihirdette a szerb királyság egyesülését a „független szlovén, horvát és szerb tartományokkal.” A történelmi jelentőségű aktus szemtanúi szerint Sándor régensherceg az ünnepélyes nyilatkozatolvasás alatt Pribicsevicsre szegezte szemét. Sándor régensherceg már tudta akkor, hogy Zágráb és Belgrád, Pribicsevics és Pasics mást-mást értenek egyesülés alatt. Pribicsevics későbbi szavait használva: amikor ők egyesülést értek, Pasics már bekebelezésre gondolt. Mert a történelmi igazság tartozik elismerni, hogy Pribicsevics fanatikusan hitt az egyesülésben. Azonban merev egyéniség volt, aki sohasem kísérelte meg, hogy más gondolat- és eszmevilágába beleélje magát s így hosszú idő kellett hozzá, míg belátta, hogy a fogalmak nem egyeznek s a szerb és horvát nép nemcsak más nyelvet használ, de más eszmevilágban is él, sok időnek kellett elmúlnia, míg megértette, hogy a félreértések nem a szerb és horvát

nacionalizmusból eredtek, hanem azokból a mély különbségekből, amelyek az ortodox és keleti Belgrád és a nyugati és katolikus Zágráb között állanak.

A számok nemzetközi nyelven szólottak hozzá az adatok. Radicsék hangosan hirdették, hogy például míg Szerbiában és Montenegróban 91 dinár adóteher jutott egy adófizetőre, addig Horvátországban 164 és Szlavóniában pedig egyenesen 279 dinár volt az átlagos adóteher. Pribicsevics az ilyen tüneteket az egységesítés kikerülhetetlen átmenetének tartotta s a legélesebb harcot vívta Belgrád érdekében Radicsék horvát parasztmozgalma ellen. Később Pribicsevics rádöbent, hogy eltévesztette a célt, hogy rövidlátás, tévedés és egy eszme hibás értelmezése sodorta a tragikus szerepre, megérezte, hogy finom árnyalatok színezik mássá az ő fanatikus szerbségét a belgrádival szemben — azonban ekkor már a kilencven fokok fordulat is, amelyet megtett, késő volt. Későbbi fanatikus gyűlölködése, ádáz harcai és leleplezése nem csökkentik felelősségét. Mert Pribicsevics a szerb és horvát kérdés rendezésére és végleges megoldására történelmi pillanatokot mulasztott el. Hogy milyen nagy ez a felelősség, azt igen találóan egyik ismertetője így szövegezi meg egy Prágában megjelent nekrológiában: „Az első belgrádi alkotmányozó gyűlésen, amikor meg sok mindennek lehetett volna más irányt szabni s a kezdeti hibákat el lehetett volna simítani. Ő a százszázalékos centralizmus mellett kötötte le magát. Pedig azon a gyűlésen egyedül ő képviselte Horvátország érdekeit, hiszen Radicsék elkövettek azt a hibát, hogy tüntetően távolmaradtak. Az úgynövezt Vidovdan-alkotmány, mely élesen centralista szellemű, 1921 július 28-án került a nemzetgyűlés elé s a 419 képviselő közül 161 tartózkodott a szavazástól s ezzel akarta jelét adni a tiltakozásnak. A képviselők nagyrésze horvát volt, de ha két évvel előbb az alkotmányozó gyűlésen résztvesznek Radicsék, talán győzött volna a föderációs álláspont s elmaradt volna az a szörnyű harc, amely másfél évtizeden keresztül szakadatlanul tombolt s amely végül is elvezetett a diktatúrához. Ebben tagadhatatlanul része volt Pribicsevicsnek...”

Pakocs Károly:
Édua áldozata
Regény
Ara tízre 130 lei és portó.
Kapható könyvesboltjunktól

Talán túlzás lenne mindent Pribicsevics számlájára írni s őt tenni egyedül felelőssé azért, hogy a horvátok és szerbek viszonya elromlott. Nagy rész jut itt Pasicsnak, ennek a kivételes tehetségű államférfinak is. Mert a szavazás után a józanabb szerb politikusok is látták, hogy az alkotmánynak, amely ellen a politikusok nagyrésze protestál, — hisz a szavazáskor 258 politikus közül 35 el-lene szavazott s így végeredményben a 419 képviselő közül csak 223 fogadta el s 196 nem — nem lehet csak erőszakkal érvényt szerezni, tehát új alapokra kell helyezni az új állam felépítését. De Pasicsot ezen ellenvélemények már nem győzték meg. Benne sokkal mélyebben gyökerezett egy keleti fanatizmus, amely éles látását is sokszor elhomályosította s nem engedte, hogy életideálját, amely most közvetlenül a megvalósulás előtt állott, új vágányokra állítsa át. Pasics is merevebb volt s így következett be azután, hogy az alkotmányos élet felborult s helyét a diktatura foglalta el.

De Pribicsevics ekkor már megtette azt a kilencvenfokos elhajlást, amely eddigi politikájával szöges ellentétbe sodorta. Amikor a centralizmus hibáit látta, megkötötte az ellenzéki pártszövetséget Radicsal s ő vette át az ellenzéki harcok irányítását. Amilyen fanatikus hévvel küzdött egykor a centralizmus mellett, most olyan tüzzel és kiméletlenül vezetett az ellenzéki küzdelmet. A szkupstinában alig mulott el nap, hogy vésszes viharok ne vonultak volna el. Amikor ezek a harcok a tetőfokra hágtak, amikor az atmoszféra a legforróbb volt, eldőrdült Punisa Raacsics revolvere, amely Radics életét oltotta ki és megölte a délszláv parlamentarizmust, elkövetkezett a diktatura, de Pribicsevics ezt már nem várta meg. Meghasonlott lélekkel hagyta el hazáját s vállalta a száműzetést, hogy itt, olthatatlan gyűlölettel fűtve, folytassa a harcot a diktatura ellen. Párisban megjelent könyve „Sándor király diktatúrájáról” olyan fékezhetetlen gyűlöletről tesz tanuságot, amelyhez hasonlót alig találunk a háborúutáni politikai irodalomban is. Pedig ebben igazán bővelkednek a gyűlölet könyvei. Pribicsevics tehát úgy látszik nem tudta megbocsátani Sándor királynak a saját tévedéseit.

Most, amikor néhány nappal ezelőtt a prágai szanatórium csendes különtermében kialudt lelkében minden, a gyűlölet is, — érdemes Pribicsevics különös és bizonyos fokig tragikus pályafutását visszaidézni. Történelmet csinált s személye még mindig ott szerepel a délszláv politikában. Zágrábban elkobozták gyászjelentését, behuzták az emlékére kitűzött gyászlobogókat, ugyanakkor azonban a délszláv miniszterelnök részvétét fejezte ki a családnak. Ki ütközne meg ma már ezen az érdekes és különös kettősségen? A politikában semmin sem csodálkozunk már, egykedvűsége és közönyre nevel. Pribicsevics Szvetozár személye és sorsának meglepő fordulata mégis érdemes, hogy megálljunk egy percre. Elvégre történelmet csinált, népek sorsára volt befolyása s minden tévedése ellenére — ha mint politikus meg is bukott — nagy ember is volt, mert amit hibázott — megbánta.

DANIELE MANIN

*

„Az olaszok tudatában kiemelkedő helyet foglal el az államérdek, mert érzik, hogy csak az állam, egységük és függetlenségük pótolhatatlan biztosítója, hogy csak az állam képviselői fájuk és történelmük folytonosságát a 'övöben.' (Mussolini, 1929. Messaggio del VII. annuale.)

Venecia, szeptember hó.

Conte de Vecchi di Val Cismon, olasz kultuszminiszter elnöke alatt most tartotta Venecia a Regio Istituto per la storia del Risorgimento italiano (az olasz feltámadás királyi történelmi intézete) kongresszusát. Ezt a gyűlést főképpen Daniele Manin, a múlt századbeli olasz feltámadás (szabadságharc) kiemelkedő és igen számottevő politikusának szentelték. Az Atheneumban leplezték mellszobrot, mely Lorenzetti remek munkája, megkoszorúzták nagy ünnepségek keretében sírját és a történelmi intézet veneciai tagozata hatalmas kötetben adta ki „Daniele Manin intima” címen a nagy hazafi magánéletről vonatkozó még eddig ismeretlen iratokat. Ennek a könyvnek legértékesebb része Manin családjával és barátaival folytatott levelezése. Mindegyik életrajzírója, akár kortársai, mint Henri Martin, akár későbbiek, mint Peribach, Martinengo grófnő és mások valamennyien csak közéleti munkásságát vetítették az utókor elé, de lelkiével, érzésvilágával egyik sem foglalkozott. Politikai élete mindössze négy évszám, 1804, mikor született, 1848 március 22, a forradalom vezére és a provizorikus köztársaság miniszterelnöke, 1848 augusztus 13-tól 1848 augusztus 24-ig diktátor, még ebben a hónapban száműzött Párizsban. Ezt tudjuk röviden, hosszabban eddigi életrajzaiból. Ez a most megjelent könyv pedig megismerteti bennünket Manin nagy család szeretetével, határtalan fájdalomával, melyek közepette fejlődtek ki politikai célkitűzései, kormánytettei.

Daniele Manin ifjúságára legjellemzőbb különleges szellemi koraérettsége, melyhez testi gyengesége járult. Tizenhétéves korában már jogi doktor, több nyelvet beszél, számos tudományos cikke jelent meg. Ugyanekkor szembaja miatt a félelem gyötörte, hogy meg fog vakulni.

Mestere és munkatársa ebben az időben kizárólag édesapja, aki szintén ügyvéd és szenvedélyes könyvbarát. Fiához írt leveléből kitérünk, mi a véleménye a család egységéről: „Hogy tekintelek téged, anyádat, nővéreidet és magamat, mint egyetlen személyt, nincs semmi titkom előttem. Minden nyitva áll, semmit be nem zárok. Mindnyájan olvashatjátok leveleimet. Felbonthatjátok, ha tetszik. És mikor ez meg is történt, még a szájamat se nyitottam ki épp azért, hogy jóváhagyjam. Minden tekintetben legméltebb hozzám az a cím, ha átlátszó testnek nevezem magam. Ti többiek, fiaim vagytok, ugyanebből az anyagból gyurva és én mindig ugyanazzal az érzéssel viseltem valamennyietek iránt.”

Danielet a családban nagyon szerette édesanyja, de különösen Ernesta nővére. Ernesta igen zárkózott természetű volt, de testvérét nagyon meg tudta érteni. Nagyszámban maradtak meg levelek. 1835-ben, mikor Daniele már házasságba lépett, két gyermek apja, így ír nővérének: „Te vagy talán az egyetlen, aki ismeri a titkot, hogyan vigasztalhatok meg engem.”

Ugyanebben a levélben, saját magát vigasztalgatva írja:

„Felnőtt voltam gyermekkoromban; nem izleltem a gyermekéskor örömeit. Gyermek vagyok felnőtt koromban; nem tanultam meg élni. A dicsőség vagy a féltékenység már visszafojtottam, az elégedetlenség magammal szemben, hogy nem tudom eléggé feláldozni magam, hogy másokat kielégítsek, sem nem tudom eléggé szeretni magamat, hogy én kielégüljek, ezek a magasabb vagy az erkölcsi, anyagi erők után, melyek néha megráznak, néha elhalkulnak, de mindenek felett az élet halális unalma, mindez együtt, az én napi gyötörődésem.”

Huszonegyéves korában, 1825-ben nősült meg. Teresa Perissinottit vette feleségül. Kiválasztott lelkek találkozására lett ez a házasság. Az érsékek finom szelvmográfia a jegyzetek, majd a házasság leveleinek minden sora. Eppen emiatt a nem mindennapi érzékenység miatt viselték még fájdalmasabban mindketten azt a szerencsétlenséget, mely egész családi életüket végigkísérte. Kislányuk Emilia már kicsi gyermekkorától kezdve epilepsziában szenvedett. Hiába áldoztak vagyont gyógykezelésére, vitték akkori híros és modern orvosokhoz, haláláig gyötörte a szegény gyermeket ez a szörnyű betegség. Másik gyermekük Giorgio is folyton betegeskedett. Bár Daniele és felesége ritka és különleges együttérzésben éltek le életüket, minden pillanatukban azonban örökös aggodás volt betegük miatt.

Megrázó Teresa 1843-ban írt levelének egyik sora:

„Halálom előtt szívem egyetlen vágya,

mely talán sose teljesül be, hogy csak egyetlen évig látnám egészségesen a gyermekeimet.”

Nem teljesült ez a kívánsága. Nem volt egy év szünet sem ebben a hosszú, ijedt várakozásban.

Az emlékezetes 1848-49-ik esztendőben Daniele Manin életében a haza nagy eseményeivel szemben a családi bajok csak a második helyet foglalták el. A napok visszhangját érezzük azokban a levelekben, melyeket Manin fogsága alatt feleségével váltott. Levelek, melyek magukkal hozzák a börtön áporodott levegőjét.

Giorgio, aki még nem volt 18 éves, de részt vett a Marghera és a Lido erődítmények védelmében. Anyjához írt lapjaiban halljuk a veneciai harcok csatázását.

Mikor a szabadságharc leverése után 1849. augusztus 27-én elkövetkezett a száműzetés utazásának napja, előtérbe jutott újra a családi élet. Leveleikben az összeroppanás síkját, mikor szülővárosukat el kell hagyniok. Velük éljük át az utazás fájdalmát mely végigborzongatta őket a hosszú uton. Corfuba, Maltába, majd Marseillebe utaztak. Itt kolerában meghalt a szerencsétlen Teresa. Majd újra következnek iratok: az

ERŐS EMBEREK, JÖVŐ EMBEREK

Nótát az ajkukra szívükből csálnak majdan nem korongon szállított tropuszi nyafogást, Vértük boron érik, nem kevert bárszirupon s atlaszerővel viszik a jövőt vállukon s megvetik a végtelen gyáva, örök sirást...

Mámoros köszöntő feszül feljűk bennem; ha postát lehetne küldeni a jövőbe, üzenném, hogy holtig vágytam erősnek lenni, nem nézni semerre, folyton előre menni s bánat-zsákokat dobálni ki az időbe,

hogy könnyebb s magasabb legyen az út ivelése, melyre leltem csóvjáit valahol kilőtték, üzenném, de... el fognak rohanni felettem s nem tudják, hogy sokat terveztem, mit se tettem, mert a lokem ijesztő árnyak megülték...

Mi megyünk. Kődöt pipáló és esőt síró vén hegyek lábánál fogok pihenni, Siromon télen zizegő hőcsillag nyargalász, vagy nyáron álmesan ring a vénült fűkalász és hogy ki voltam, nem fogja hirdetni semmi...

Most zsendülnek még a temető árok-gátján a nyelka magyar fák; hófürű akácok, de egyszer erős izom emberek bámulják

(hogy túl az árkon ki pihen kinek fontos már?)

és ásónak, ekének, nészégnyak levágják s feljűk nyomán szikráznak a forgácsok...

MÉSZÁROS JÁNOS.

első benyomások Párizsról, a száműzöttek életéről. A francia fővárosban bekövetkezett a feltartóztatlan tragédia, szegény Emilia halála, akit édesapja és bátyja önfeláldozóan ápolt az utolsó pillanatig. Szivettépő az a levél, amit Daniele Manin, leánya halálának első évfordulóján ír sógornőjének Giovanna Perissinottinak.

A háromszínű lobogót, amelyet Velencében az 1849-iki szerencsétlenségek után az idegenek újra a sárba tiportak, csak Piemontban lengeti a szél. A Savoia-ház egyetértett a szabadságküzdelem dicső eszméivel, nem ingatták meg hitét sem a csalódások, sem a fájdalmak. Manin a messziből bizalommal néz Piemont és a Savoia-ház felé. 1852. május 3-án így ír barátjának, Degli Antonionak Torinoba:

— Nagyon meg vagyok elégedve Piemont viaskedésével, a kormányával és a királyával. Ez a kis állam szinte egész Európa zavaros reakciójában meg tudja tartani a rendet és a szabadságot. A szomszédos túlhatalmak ellenére meg bírja őrizni függetlenségét és hatalmát. Olyan fontosságot vivik magának, amelyet sose bírt és mindenkinek tiszteletet, becsülést parancsol. Olyan olasz dicsőség ez, amit meg kell becsülnünk és amelyre gőgösek és féltékenyek lehetünk.

Némi paradoxonnal mondhatjuk, hogy Daniele Manin politikai gondolatvilágában fascista volt. Megérezte, hogy egy állam nélkül Itália dicsőséges jövője nem teljesülhet be. És álma, mint a későbbi események igazolták, egyáltalán nem bizonyult utópianak.

Manin megértette, hogy Piemonté mindazon kiváltságos elem, mely a sikerhez vezet:

Dicsőséges dinasztia, ki bízik Itália jövőjében Erősen kiegyensúlyozott, szívós és dolgozó nép.

Szükséges tehát a nemzet minden erejét Piemont köré gyűjteni. Manin ki tudta vonni magát Mazzini befolyása alól és inkább Cavourral lépett összeköttetésbe. Cavour 1852-ben, mielőtt a Tanács elnöke lett Párizsba utazott. Beszélgetéseik során Manin bebizonyosodott, hogy a kis Piemontban már növekszik a jövőndő örösi Itáliája.

Erre az Olaszországra áldozta minden erejét Manin, leánya halála után. Meg akarta mutatni az olaszoknak az utat, melyet követniük kell, hogy hazájuk feltámadjon. Mindjárt 1854. márciusában, mikor Russell, az angol miniszter kijelentette:

— Ha az olaszok nyugton maradnának, elérnék azt hogy Ausztria emberségesebb lenne.

Érezte Manin, hogy vissza kell térnie a politikai életbe.

Megjelent egy cikke, melyben meghatározta az olasz nép gondolatát:

— Mi nem kérjük Ausztriától, hogy emberségesebb és liberálisabb legyen Itáliában, mi azt kérjük, hogy takarodjék ki innen.

Még ez év júniusában, bár betegeskedett, elhatározta, hogy fiával és Degli Antonio barátjával Angliába utazik, hogy vezető angol politikusokkal beszéljen hazájáról és meggyőzze őket az olasz nemzeti álláspont igazságáról.

1855-ben meghatározta az egyeduralom, az A. I. I. programját és hogy az dicsőségre fusson, a nemzeti ügy legtüzeesebb szószólója lett. Ez az égő és égető munkásság töltötte be hátralévő pár évét.

És Daniele Manin lángolása ujitotta meg egész Itália hazafiainak együttérzésének tüzeit, mely biztosította Olaszország feltámadását.

Sziklay György.



Hokey-verseny, az angol ifjúság legkedvesebb időtöltése.

KÖZGAZDASÁG

Miért szemetesek, lencsések, borsósak a gazdák gabonái?

Szó sem lehet róla, hogy mindenütt roszszul gazdálkodnának a kisgazdák, de bizony háromnegyedrészben még mindig a száz év előtti maradiság az irányítójuk. A földbe kerülő sok gyommag megfertőzi a buza-táblát. Elsősorban is a talajelőkészítésnél van a hiba. A vetés alá szántást felületesen végzik és a vetőmagot nem kezelik úgy, mint kellene, mert a cséplőgépen már nem osztályozzák négyfelé, hanem csak kétfelé a gabonát és vetés előtt nem eresztik át szel-előrostán, amely az aszott és így csiraképtelen szemeket és gazmagvakat kifújja. Ezt aztán hiába vetik el, mert az ocsu nem csiraképes, ott vész el a földben, de bele lévén számítva a vetőmag holdanként adandó mennyiségébe, a kikelő növény kevesebb és ritkább lesz a buza vetés is a kelleténél, ezért tavasszal nem tudja eléggé beárnyékolni a talajt és a föld már csak azért is gazosabb lesz, mint az uradalmak vetései. Akik konkolykiválóztató rostát vesznek igénybe, azok sem dolgoznak jól, mert ez a konkolyozó rosta legalább harmincéves és soha a kopott rostarezeket ujjakkal nem pótolják. A házról-házra való szállításkor a rosták ki is lyukadnak, nem foltozzák be, tehát vigan bocsátják át a konkolyon kívül az egyéb gazmagvakat is, pedig egy-egy egészen kisgazdának oly kevés elvetni valója van, hogy téli estéken családjával akár kézzel is átválogathatná a vetőmagját, de belenyugosznak, hogy át van triórözve, most már ves-sünk!

Először is már a cséplésnél kellene rendet teremteni a cséplőgép-dzsungelben, mert amit a bércsésplők az ötven év előtti rozoga cséplőszekrényekkel végeznek, az minden, csak nem cséplés. A szalmarázó régi, rövid, sem a gabonát, sem a gazmagvakat nem rázza ki jól a szalmából, de még ki sem veri a kopott és avult rendszerű dob-sínekkel bíró cséplőgép és e két okból a

szalmával, törek- és pelyvával kimenő gabonának a mennyiségét, tehát a szemvesztésig tíztől husz-százalékra becsülhető. Sok a gazmag, ami a szortirozón ki nem választódott, ez mind a földbe kerül, mert a töreket eltrágyazzák; ha nem bírják elfogyasztani trágya alakjában, kiszórják tavasszal a szántóföldre úgy, ahogy van és ez okozza nagyrészt a kisgazdaföldek elgazosodását.

A trágyatelep hiánya is az elgazosodást szolgálja, minden századik gazdának ha van rendes trágyatelepje, pedig a közönséges trágyadombban a gazmagvak nem veszítik el csiraképességüket, így az a föld, amelyet megtrágyáznak, oly gaztömeget produkál, hogy abban a kulturnövény természetesen elmarad. Gyenge a termőerő is, mert a trágyát elterítik s nem buktatják csak napok, hetek múlva le, mikor erejét elveszítette. Hiba az is, hogy gabonát gabona után vetnek, nincs rendes vetésforgójuk, de az őszi szántás is elmarad és ha szántanak is őszi-szel, sekélyesen szántanak; ezek is okai az elgazosodásnak.

Vadlencse látható nemcsak a buza-, hanem a rozsföldön is. Jön pár eső, ami a lencsét felhajtja és aratás előtt már át is nőtte a buzát és rozst és sehol sem lehet látni mást, csak a sok vadlencsét, fehér virágaival és átnöveiseivel úgy, hogy a gabonát lehuzta az indáival, eltörte a szárát és természetes, hogy az ily átnöit, beárnyékolja és eltörött szalmájú kalászkokban, csak silány, apadt mag képződött, ez magától érte-tődik.

A kapásokat sem kapálják elégszer, első kapálás után megvárják a legközelebbi esőt és akkor egyeznek és töltnek egyszerre, azután már eshet bármennyiszter és bármennyi, többé a kapásokhoz nem nyulnak. A paraj és egyéb mindenféle gaz öles magasra felburjánozhat a kapásokban, amely természetesen magját elhinti a földben. Őszi szántáskor összeszedik ugyan a boronagazt, akkor a trágya szélén elégetik, de legnagyobb része csak tavaszkor a szántásnál huzogatja a boronával össze a gazokat, amelyek már előző augusztusban kiszórták magvaikat a szántóföldre.

F. G.

Minden román árú kivitele szünetel az aranyvaluták leértékelése következtében

Kik nyerne és kik veszítenek a frank-katasztrófa miatt?

Bucurestiből jelentik: Az aranyvaluták váratlanul jött leértékelése nagy kárt okoz azoknak az exportőröknek, akik Franciaországgal, Svájcjal és Hollandiával kötöttek szállítási szerződéseket. Gabona-exportőrökről és a petróleumvállalatokról van elsősorban szó, akik közül különösen az előbbieket képtelenek veszteségüket elviselni, mert az exportgabonán csak pontokat lehet keresni, a valutadifferencia pedig 30 százalék.

A veszteségeket megközelítőleg is nehéz kiszámítani. Az ország ideit, mintegy 320.000 vagonra becsült terméséből, ha levonjuk a belső fogyasztásra szánt 220-240.000 vagon, mintegy százezer exportálható vagon buza kerül külföldön értékesítésre. Mennyi van ebből lekötve a három devalváló államnak, mennyit vettek már át és hány vagon export-jára van még szerződés? Mindezt nehéz megállapítani. Tény, hogy a Gabonaértékesítő Hivatalnál 41.680 vagon buza van bejelentve, a Szövetkezetek Központja 700 vagon tart kivitelre készen, 6.300 vagonra adott ki már a kormány kiviteli engedélyt, kompenzációs uton 15.000 vagon ment ki s mintegy 6.000 vagon sorsa még tisztázatlan. Eszerint az exportőrök

mintegy 70.000 vagonnal vannak kötelezettségben, de természetesen ennek a mennyiségnek csak kisebb része van lekötve a három devalváló ország számára.

Az állam maga külföldi tartozásain természetesen nem veszít a frank-valuták leértékelése következtében, de — sajnos — nem is nyer, mert

valamennyi állam-kölcsön, akár francia frankra, akár svájci frankra szól, arany-klauszával van ellátva,

a valuta leértékelése tehát hatástalan a fizetési kötelezettség mértéke szempontjából. Csak kisebb kölcsöneink vannak, amelyek nem tartalmazzák ezt a záradékot, ezeken természetesen meg is takarít az államkincstár 30 százalékat.

Pótolhatatlanok azonban a veszteségei azoknak a magánosoknak, tőkéseknek és cégeknek, amelyek pénzüket, vagy tőkéjüket egy részét svájci bankokban helyezték el.

Ezek nemcsak pénzüket 30 százalékat veszítették el, de a bankzárlat és az életbeléptetett devizakiviteli tilalom következtében nem is diszponálhatnak többé pénzüket felett szabadon.

Apróhirdetések

Apróhirdetéseket díja azavankint 3 lea, vastagabb betűvel 6 lea. Legkisebb apróhirdetés ára 20 lea. (Az álláskeresőknek 33 százalékos kedvezmény van. Cím a kiadóban 10 lea.)

Lakás

Kiadó

egy szoba, előszoba, konyha, speiz, vizzel, villannyal. Értekezni dr. Bozsodinál, Pável-utcán. Oradea.

Keresek

Olosigban 2 szobás modern lakást, magános házaspár részére. Cím: a kiadóban.

Kiadó

3 szobás modern lakás november 1-re. Oradea, Str. Oltenia 15. szám.

Külön bejárta

utcai butorozott szoba kiadó. Oradea, Str. Nicolae Jiga 11-A. szám.

Kiadó

kétszobás alkoves lakás, fürdő- és előszobával, kertes házban, november 1-re. Oradea, Str. Joan Ciordas 38.

Kiadók

uj házban egyszobás, fürdőszobás és 3 szobás lakások. Oradea, Ciogariu-utca 35-a.

Kiadó

egy háromszobás, ösz-komfortos lakás november 1-re. Oradea, Str. Cantemir 25. szám.

Kiadó

3 szobás modern utcai balkonos lakás. Oradea, Str. Tache Jonescu 15. szám.

Kiadó

egy udvari szoba-konyha, speizos lakás, ösz-es mellékhelyiségekkel november 1-ére. Str. Eliade Radulescu No. 13.

Hülönféle

Értesítem

m. t. vevőközönségemet, hogy a nyári szünet után, október 1-én, újra megnyitottam cukrász üzemet. Tisztelettel Lázár József cukrász. Oradea, Strada Tichindeal 18-a.

Jobb mindenest

október 15-re keresek. Oradea. Bul. Reg. Ferdinand No. 34.

Adás-vétel

Gyönyörű

faj kanári madarak eladó. Cím: Oradea, Str. Oltenia No. 8.

Használt

ebédlő butorok és egy szobakályha eladók. Oradea, Strada Ciogariu 30. szám.

Szülő bogozó rosta 15x155 finom vörös borok készítéséhez, 76-os Meteor kályha eladó, Merza Sándor, Oradea, Str. Pasteur 75.

MAGAS

árért veszek arany, ezüst, brilliántot bármilyen mennyiségben, H E R B S T ékszerész Oradea, Bul. Regele Ferdinand No. 3.

Alkalmazás

Ügyes

masamódlányokat felvezek. Cím a kiadóban.

Intelligens asszony, házvezetőnőnek ajánlkozok, lehetőleg kis családdhoz, vagy magános személyhez „Október 1” jellegére.

Tökéletesen képzett francia szabásznő — azonnalra felvétetik. Írásbeli ajánlatokat a Rudolf Mosse hirdetőirodájába.

Házvezetőnői esetleg bejárónői állás keres magános nő. Védőnő is. Wagnerné, Oradea, Str. Decebal 44.

Jobb mindenest azonnalra felvétetik. Oradea, Str. Take Jonescu 41. Kapuval szemben.

Ügyvédjelöltet kellő praxissal azonnal alkalmazok dr. Bozsodi, Oradea, Pável-utca 17.

Oktatás

Láposy Erzsébet zenetanárnőnél felöltöttek részére külön tanfolyam nyílik. Oradea, Str. Simeon Stefan 20. szám.

AZ ÉRELMESZESÉD KORAI HALÁLT JELENT! ORVOS BESZÉL HOZZAD!

Az érzelmeszedés természetes megelőzése, gyógyítása és kezelése

Irta dr. Bucányi Gyula ed. főtan.

Ez a nagyszerű kis könyv értékes tanácsokkal részletes és felbecsülhetetlen tanácsokat ad korunk e veszélyes betegségének megelőzésére, elkerülésére és a már fennálló betegség gyógyítására. A tartalomjegyzékből: Az érzelmeszedés okai — A salakképződés korlátozása — Tünetek — A betegség megelőzése — A természetes életmód fogalma — Életmód és táplálkozás — Diéták — Gyógykezelés, stb., stb.

Ara 55 lea.

Kapható: Fényvostályunknál.